

Γενικό Προξενείο Μονάχου
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

Αποψη από το Oktoberfest, 2025

Πηγή: Γραφείο ΟΕΥ

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΜΠΥΡΑ ΣΤΗ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΣΤΗ ΒΑΥΑΡΙΑ

Σύνταξη

- Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, Σύμβουλος ΟΕΥ Β΄
- Μαρία Μουσουράκη, Γραμματέας ΟΕΥ Β΄
- Γεώργιος Μεχτερίδης, Επιστ. Συνεργάτης Γρ. ΟΕΥ

Επιμέλεια

Ρέα Τσιτσάνη, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Η γερμανική βιομηχανία ζύθου - Εισαγωγή.....	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Η γερμανική βιομηχανία ζύθου: ετήσιες πωλήσεις και τάσεις.....	5
1. Πωλήσεις γερμανικής μπίρας– Σύνολα και τάσεις σε προοπτική (1993-2024).....	5
2. Πωλήσεις μπίρας γερμανικών ζυθοποιείων 2024 – Πρωτιά για τη Βαυαρία	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η εγχώρια αγορά μπίρας της Γερμανίας	8
1. Σύνολα και τάσεις.....	8
2. Αριθμός ζυθοποιείων στη Γερμανία και τη Βαυαρία	11
3. Κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας στη Γερμανία.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ. Εξωτερικό εμπόριο μπίρας της Γερμανίας και διμερές εμπόριο με την Ελλάδα	14
1. Εξαγωγές και εισαγωγές μπίρας της Γερμανίας.....	14
2. Η σημασία των εξαγωγών μπίρας Γερμανίας και Βαυαρίας.....	16
3. Κύριες αγορές-στόχοι και προμηθευτές μπίρας της Γερμανίας.....	19
4. Διμερές Εμπόριο μπίρας της Ελλάδας με τη Γερμανία και τη Βαυαρία	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: Μπίρα και ποτά χωρίς αλκοόλ: σταθερή διεύρυνση μεριδίων	23
1. Η κατηγορία των μη ή ελαφρώς αλκοολούχων ποτών: προϊόντα, μερίδια και τάσεις	23
2. Παραγωγή και όγκοι.....	23
3. Εξωτερικό Εμπόριο μη αλκοολούχου μπίρας της Γερμανίας	24
α. Γερμανία	24
β. Βαυαρία	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄: Αριθμός ζυθοποιείων στη Γερμανία και τη Βαυαρία	26
1. Ζυθοποιεία στη Γερμανία	26
2. Ζυθοποιεία στη Βαυαρία	27
3. Πωλήσεις ζυθοποιείων της Βαυαρίας	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ: Συμπεράσματα - προοπτικές και ευκαιρίες για τους Έλληνες ζυθοποιούς	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Η γερμανική βιομηχανία ζύθου- Εισαγωγή

Από την παραγωγή και την «σπουδή» της μπίρας στη «σύγχρονη» μορφή της, στα μοναστήρια Weihenstephan, Weltenburg ή Andechs και σε άλλα γερμανικά μοναστήρια του Μεσαίωνα, έως τις χιλιάδες εγχώριες ζυθοποιίες, μικρές και μεγάλες, τις Kneipen, τις θερινές μπυραρίες και τα φεστιβάλ μπίρας, από το πιο άγνωστο χωριό έως τις μεγαλουπόλεις του σήμερα, και φυσικά το Oktoberfest του Μονάχου, το μεγαλύτερο και πιο διάσημο «πανηγύρι μπίρας» του κόσμου, εδώ και 1.000 και πλέον χρόνια μπίρα και Γερμανία είναι έννοιες άρρηκτα συνυφασμένες.

Το 2016 ο διάσημος «Γερμανικός νόμος περί καθαρότητας της μπίρας» “Deutsches Reinheitsgebot” γιόρτασε τα 500 χρόνια ύπαρξής του: από τη θέσπισή του, στις 23 Απριλίου του 1516, από τους Βαυαρούς Δούκες Γουλιέλμο τον 5^ο και Λουδοβίκο τον 10^ο, ορίζει, λίγο πολύ έως σήμερα, τον τρόπο ζυθοποίησης και τα συστατικά που πρέπει να περιέχει η μπίρα, για να θεωρείται αυθεντική, καθαρή και ποιοτική: νερό, κριθάρι και λυκίσκο -η μαγιά, μάλιστα, δεν είχε ακόμη αναπτυχθεί όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, και προστέθηκε στα συστατικά αυτά αργότερα.

Δεν είναι τυχαία, λοιπόν, ο κλάδος της ζυθοποιίας στη Γερμανία ένας από τους πιο ιστορικούς, και τους ισχυρότερους της γερμανικής, αλλά και της βαυαρικής οικονομίας ειδικότερα, με τη συνολική του αποτίμηση να ανέρχεται στα €9 δις, απασχολώντας έως και 30.000 εργαζομένους, και τεράστια πολλαπλασιαστικά οφέλη σε σειρά άλλων τομέων: από τη γεωργική παραγωγή και τη βιομηχανία, έως την τυποποίηση και τον ποιοτικό έλεγχο, τα logistics, το εμπόριο και τον τουριστικό κλάδο.

Ο Πίνακας που ακολουθεί αποτυπώνει τα βασικά μεγέθη του τομέα της ζυθοποιίας στη Γερμανία για την περίοδο 2017–2024, όπως δημοσιεύτηκαν από τη Γερμανική Ένωση Ζυθοποιών (Deutscher Brauer-Bund e. V.). Η τάση που προκύπτει, εκ πρώτης, από τα δεδομένα αυτά, δείχνει μια σταδιακή μείωση του συνολικού όγκου παραγωγής και κατανάλωσης μπίρας από το 2017 έως το 2024, με παράλληλη αύξηση της παραγωγής και κατανάλωσης μη αλκοολούχων ειδών, αλλά και μια συνολική άνοδο στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου.

Πίνακας 1

Η γερμανική ζυθοποιία με μια ματιά (2017–2024)

Κατηγορία	Μονάδα	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Επιχειρήσεις (ζυθοποιεία)	Αριθμός	1.500	1.542	1.552	1.536	1.521	1.521	1.511	1.459
Πωλήσεις μπίρας	1.000 hl	93.547	94.008	92.195	87.168	85.318	87.703	83.762	82.567
Παραγωγή μπίρας	1.000 hl	93.013	93.652	91.610	87.027	85.378	87.811	84.782	83.925
— εκ των οποίων χωρίς αλκοόλ	1.000 hl	6.244	6.800	6.668	6.628	6.614	6.691	6.654	6.938
Εξαγωγές μπίρας	1.000 hl	15.779	15.853	15.988	15.331	15.875	15.050	14.434	14.426
Εισαγωγές μπίρας	1.000 hl	6.779	7.200	7.347	6.895	6.529	6.585	5.635	5.583
Κατανάλωση κατά κεφαλήν	Λίτρα	98,0	99,0	96,8	92,4	89,4	91,9	88,0	88,0
— εκ των οποίων χωρίς αλκοόλ	Λίτρα	7,6	8,2	8,0	8,0	7,9	7,9	8,0	8,3
Απασχολούμενοι	Αριθμός	27.233	27.561	28.133	27.295	27.242	27.916	27.524	27.303
Κύκλος εργασιών	Εκατ. €	7.843	8.296	8.347	7.612	7.553	8.430	8.931	9.008
Φόρος μπίρας	Εκατ. €	664	655	617	566	584	600	580	558

* Αναφέρεται σε επιχειρήσεις με περισσότερο από 20 εργαζόμενους.

Πηγή: Γερμανική Ένωση Ζυθοποιών/Deutscher Brauer-Bund e. V. (τελευταία ενημέρωση: 14.04.2025) (<https://brauer-bund.de/unsere-brauer/daten-und-fakten/>). Τα στατιστικά στοιχεία των ετών 2017–2022 βασίζονται σε πληθυσμιακά δεδομένα της απογραφής 2011, ενώ τα στοιχεία των ετών 2023–2024 σε δεδομένα της απογραφής 2022.

Ειδικότερα για τη Βαυαρία, η τοπική μπίρα και πιο συγκεκριμένα η παράδοση παραγωγής της στο Μόναχο εδώ και μια χιλιετία είναι στενά συνυφασμένη με την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη της περιοχής. Ακρογωνιαίο λίθο αυτής της παράδοσης αποτελεί το «Διάταγμα Καθαρότητας της μπίρας του Μονάχου» του 1487, που προηγήθηκε του βαυαρικού (1516) που προαναφέρθηκε, και αργότερα ενσωματώθηκε σε αυτό. Το νομοθέτημα αυτό εξακολουθεί να διέπει μέχρι και σήμερα, ουσιαστικά, την πρακτική της ζυθοποίησης ενώ η αρχική κατοχύρωση αυτής της συνταγής αποτελεί τον πυρήνα της μέχρι σήμερα καλλιεργούμενης παράδοσης ποιότητας και «καθαρότητας» της βαυαρικής -και κατ' επέκταση γερμανικής- μπίρας.

Η ιστορική σημασία της ζυθοποιίας αποτυπώνεται και στην πρώιμη εμφάνιση κεντρικών ζυθοποιητικών μονάδων. Το κρατικό ζυθοποιείο Weihenstephan της Βαυαρίας, η ιστορία του οποίου ανάγεται στη μοναστηριακή ζυθοποιία από την εποχή των Βενεδικτίνων και λειτουργούσε εκεί ήδη από το 1040, θεωρείται η αρχαιότερη εν λειτουργία ζυθοποιία παγκοσμίως. Στο ίδιο το Μόναχο παρατηρείται επί αιώνες η αδιάλειπτη παραγωγή ζύθου, γεγονός που εξηγεί την ύπαρξη, μ. ά., ιστορικών συνδέσμων όπως ο Σύλλογος Ζυθοποιείων Μονάχου (Verein Münchener Brauereien e. V.). Παράλληλα, η περιοχή αναδείχθηκε ήδη από νωρίς σε κέντρο ζυθοτεχνολογίας και έρευνας: στην αποκαλούμενη «Ερευνητική Ζυθοποιία» του Weihenstephan, στην οποία εξακολουθεί μέχρι σήμερα να εκπαιδεύεται μια διεθνώς καταξιωμένη γενιά ζυθοποιών.

Οι γεωγραφικές και κλιματικές συνθήκες της προαλπικής ζώνης συνέβαλαν καταλυτικά στην ανάδειξη του Μονάχου ως πόλης με μακρά και ισχυρή ζυθοποιητική παράδοση. Η ευρύτερη περιοχή παράγει επί αιώνες κριθάρι υψηλής ποιότητας για βυνοποίηση, ενδεικτικά από το Gäuboden (εύφορο πεδιάδα της Κάτω Βαυαρίας), καθώς και λυκίσκο με ιδιαίτερη βαρύτητα για τη διεθνή αγορά, κυρίως από την Hallertau (περιοχή 2.400 τ. χιλ. και το μεγαλύτερο ενιαίο καλλιεργήσιμο πεδίο λυκίσκου παγκοσμίως). Επιπλέον, το πόσιμο νερό του Μονάχου, που προέρχεται από τις πηγές του ορεινού συγκροτήματος του Mangfall, θεωρείται ιδιαίτερα «μαλακό» και ιδανικό για την παραγωγή ποικίλων ειδών μπίρας.

Με την πάροδο των αιώνων διαμορφώθηκαν καίριοι θεσμοί της παράδοσης στη ζυθοποιία και την κατανάλωση μπίρας. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οι παραδοσιακοί κήποι μπίρας («Biergärten»), που αναπτύχθηκαν από τον 19^ο αιώνα, καθώς και το «Oktoberfest», το οποίο καθιερώθηκε το 1810 και αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο λαϊκό πανηγύρι παγκοσμίως. Πέραν του «Oktoberfest», πολυάριθμες εποχικές εορταστικές εκδηλώσεις συνιστούν αναπόσπαστο κομμάτι του ετήσιου κύκλου της πόλης και καταδεικνύουν ότι η μπίρα αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της κοινωνικής ζωής στο Μόναχο. Μεταξύ αυτών η «Starkbierzeit» (περίοδος της δυνατής μπίρας), το «Frühlingsfest» (εαρινό φεστιβάλ-πανηγύρι της πόλης) και η «Auer Dult» (παραδοσιακή εμποροπανήγυρη με αγορά και ψυχαγωγικά δρώμενα).

Η πολιτιστική παράδοση στη ζυθοποιία και την κατανάλωση μπίρας στο Μόναχο δεν διαμορφώθηκε μόνο μέσα από μια μακρά ιστορική πορεία αλλά και με σημαντικές οικονομικές προεκτάσεις. Το 1589 ιδρύθηκε το «Hofbräuhaus» (ιστορική βαυαρική ζυθοποιία και μπυραρία), αρχικά ως ζυθοποιείο που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία των Βαυαρών αριστοκρατών (Δούκες), προκειμένου να υποκαταστήσει τις εισαγόμενες μπίρες και να ενισχύσει την ασφάλεια εφοδιασμού. Παράλληλα, η μπίρα, μέσω των εσόδων από τις πωλήσεις που απέφερε βοήθησαν καίρια τα δημόσια οικονομικά του κρατιδίου τον 17^ο αιώνα ενώ τον 19^ο αιώνα η ανακατασκευή του Εθνικού Θεάτρου του Μονάχου χρηματοδοτήθηκε, μεταξύ άλλων, μέσω του λεγόμενου «Bierpfennig» (ειδικός φόρος κατανάλωσης στη μπίρα).

Παρά την ισχυρή παραδοσιακή της διάσταση, η πολιτιστική ταυτότητα του Μονάχου όσον αφορά τη μπίρα συνεχίζει να εξελίσσεται δυναμικά. Εκτός των ιστορικών ζυθοποιείων της πόλης, έχει αναδυθεί μια ζωντανή αγορά craft-μπίρας (μπίρας μικροζυθοποιίας), η οποία αξιοποιεί τόσο καθιερωμένες τεχνικές όσο και πειραματικές με διεθνείς επιρροές. Με αυτόν τον τρόπο, η μακρά ζυθοποιητική παράδοση συνδυάζεται δημιουργικά με τις σύγχρονες τάσεις.

Για την πληρέστερη αποτύπωση της σημερινής εικόνας των ζυθοποιείων στο Μόναχο, παρατίθεται ακολούθως συνοπτικός πίνακας με τις σημαντικότερες μονάδες παραγωγής —τόσο τις ιστορικές όσο και τις νεότερες μικροζυθοποιείες— μαζί με στοιχεία για την παραγωγή και το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς.

Πίνακας 2

Μεγαλύτερες ζυθοποιίες του Δήμου Μονάχου: παραγωγικά και οικονομικά μεγέθη

Ζυθοποιία	Έτος ίδρυσης	Ετήσια παραγωγή	Κύκλος εργασιών	Ιδιοκτησιακό καθεστώς
Augustiner-Bräu	1328	~1,63 εκατ. hl (2018)	268 εκατ. € (2023/2024)	Ιδιοκτησία ιδρύματος και οικογένειας
Löwenbräu	1383	Χωρίς διαθέσιμα στοιχεία	Χωρίς διαθέσιμα στοιχεία	Όμιλος Anheuser-Busch InBev > Όμιλος Spaten-Löwenbräu
Spatenbräu	1397			
Hacker-Pschorr	1417	~471.000 hl (2021) <i>Η συνολική παραγωγή μπίρας του ομίλου Paulaner Brauerei ανέρχεται σε περίπου 5,89 εκατ. hl το 2021.</i>	669,4 εκατ. € (2021, έσοδα ομίλου Paulaner Brauerei)	Όμιλος Schörghuber (70 %) και Heineken (30 %) > Όμιλος Paulaner Brauerei
Staatliches Hofbräuhaus in München	1589	~329.902 hl (2023)	53,1 εκατ. € (2023)	Κρατική ζυθοποιία, ιδιοκτησία του Ομοσπονδιακού Κρατιδίου της Βαυαρίας
Paulaner München	1634	~2,2 εκατ. hl (2021) <i>Η συνολική παραγωγή μπίρας του ομίλου Paulaner Brauerei ανέρχεται σε περίπου 5,89 εκατ. hl το 2021</i>	669,4 εκατ. € (2021, έσοδα ομίλου Paulaner Brauerei)	Όμιλος Schörghuber (70 %) και Heineken (30 %) > Όμιλος Paulaner Brauerei
Giesinger Bräu	2006	~36.000 hl (2020)	Χωρίς διαθέσιμα στοιχεία	Ανεξάρτητη μικροζυθοποιία
CREW Republic	2011	~10.000 hl (2021)		Ανεξάρτητη μικροζυθοποιία, παραγωγή στην Bitburger στη Ρηνανία-Παλατινάτο
Tilmans Biere	2014	~2.500 hl (2016)		Ανεξάρτητη μικροζυθοποιία (ιδιοκτησία κ. Tilman Ludwig)
Haderner Bräu	2016	~3.000 hl (2023)		Οικογενειακή βιολογική μικροζυθοποιία (οικογένεια Girg)
Munich Brew Mafia	2016	>1.000 hl (εκτιμώμενο)		Μικροζυθοποιία με παραγωγή μέσω «contract brewing»
BrewsLi	2020	<200 hl (εκτιμώμενο)		Ανεξάρτητη μικροζυθοποιία (ιδιοκτήτης και ζυθοποιός κ. Benjamin Saller)

Πηγές: Στοιχεία για την παραγωγή και τα οικονομικά αποτελέσματα της ζυθοποιία «Augustiner-Bräu» προέρχονται από την επίσημη οικονομική αναφορά της ζυθοποιίας (<https://www.augustiner-braeu.de>).

Πληροφορίες για τον όμιλο «Spaten-Löwenbräu» και τη σχέση του με την «Anheuser-Busch InBev» προέρχονται από τη σελίδα του ομίλου AB InBev (<https://www.ab-inbev.com>); τα στοιχεία για την ετήσια παραγωγή «Hacker-Pschorr» και «Paulaner» αντλούνται από τον επίσημο Geschäftsbericht της Paulaner Brauerei Gruppe για το 2021 (<https://www.paulaner.de>) καθώς και από την οικονομική ανάλυση του Branchenportals «Meiningen» (<https://www.meiningen.de>); τα στοιχεία για τη ζυθοποιία «Staatliche Hofbräuhaus in München» βασίζονται στον Beteiligungsbericht 2024 του Υπουργείου Οικονομικών της Βαυαρίας (<https://www.stmfh.bayern.de>); οι πληροφορίες για Giesinger Bräu προέρχονται από ρεπορτάζ της Süddeutsche Zeitung της 4.6.2020 (<https://www.sueddeutsche.de>); τα στοιχεία για CREW Republic, Tilmans Biere, Haderner Bräu, Munich Brew Mafia και BrewsLi βασίζονται σε επίσημες εταιρικές δηλώσεις των αντίστοιχων ζυθοποιιών στις ιστοσελίδες τους (<https://www.crewrepublic.de>, <https://www.tilmansbiere.de>, <https://www.haderner.de>, <https://www.munichbrewmafia.de>, <https://www.brewsli.de>) καθώς και σε δημοσιευμένες συνεντεύξεις και τεχνικές παρουσιάσεις της αγοράς μπίρας στη Γερμανία.

Παράλληλα, στη Βαυαρία έχει διαμορφωθεί με την πάροδο του χρόνου μια ευρεία ποικιλία τύπων μπίρας, ορισμένοι εκ των οποίων διαθέτουν προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη ή θεωρούνται κατεξοχήν βαυαρικοί. Μεταξύ των επικρατέστερων τύπων μπίρας συγκαταλέγονται οι εξής:

- «Hell» (ξανθιά μπίρα): βυθοζύμωτη, ανοιχτόχρωμη lager μπίρα με ισορροπημένο βυνώδη χαρακτήρα και ήπια πικράδα λυκίσκου -σήμερα αποτελεί τον πιο διαδεδομένο τύπο μπίρας στο Μόναχο.
- «Dunkel» (σκούρα μπίρα): σκούρα lager με έντονο βυνώδη χαρακτήρα και αρώματα σοκολάτας και καβουρδισμένων δημητριακών-ιστορικά υπήρξε για πολλούς αιώνες ο κυρίαρχος τύπος μπίρας στη Βαυαρία.
- «Festbier» («εορταστική» ξανθιά μπίρα τύπου lager): πιο δυνατή και πλουσιότερη lager με υψηλότερο αλκοολικό βαθμό, η οποία σερβίρεται κυρίως κατά τη διάρκεια του Oktoberfest.
- «Starkbier» (τύπου Bock/Doppelbock – δυνατή βυθοζύμωτη μπίρα): μπίρες με υψηλή περιεκτικότητα σε αλκοόλ και έντονο βυνώδη χαρακτήρα-ιστορικά συνδέονται με τα μοναστηριακά ζυθοποιεία της Βαυαρίας, όπου παρασκευάζονταν ως «υποκατάστατο τροφής» κατά την περίοδο της Καθολικής Σαρακοστής.
- «Pils» (πικρή ξανθιά μπίρα τύπου lager): βυθοζύμωτη μπίρα με πιο έντονη πικράδα λυκίσκου-στο Μόναχο είναι λιγότερο διαδεδομένη, αν και παράγεται από αρκετές ζυθοποιείες.
- «Weißbier/Weizenbier» (σταρένια μπίρα): αφροζύμωτη σταρένια μπίρα με φρουτώδη αρώματα και φυσική θολότητα, λόγω της μαγιάς-αποτελεί παραδοσιακό στοιχείο της βαυαρικής γαστρονομίας και της ζυθοποιητικής της παράδοσης.
- «Ale, Stout και Porter» (σύγχρονες εκδοχές craft μπίρας): νεότερες παρουσίες στο Μόναχο, που παράγονται κυρίως από μικροζυθοποιείες. Περιλαμβάνουν αφροζύμωτες ale, καθώς και πολύ σκούρες stout και porter, γνωστές για τις αρωματικές νότες λυκίσκου, τον πλούσιο βυνώδη χαρακτήρα και τις εναλλακτικές τεχνικές ζυθοποίησης.

Συνολικά στη Βαυαρία παράγονται σήμερα πάνω από 40 διαφορετικά είδη μπίρας, αριθμός που αντιστοιχεί σε περίπου ένα τέταρτο της συνολικής γερμανικής παραγωγής. Η ποικιλία αυτή αναδεικνύει τόσο τη μακραίωνη παράδοση και την ισχυρή περιφερειακή ταυτότητα, όσο και τη συνεχή καινοτομία των βαυαρικών ζυθοποιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: Η γερμανική βιομηχανία ζύθου: ετήσιες πωλήσεις και τάσεις

1. Πωλήσεις γερμανικής μπίρας– Σύνολα και τάσεις σε προοπτική (1993-2024)

Η βιομηχανία αλκοολούχου μπίρας της Γερμανίας, μία από τις ισχυρότερες και ιστορικότερες του κόσμου και ένα από τα εμβληματικότερα brands της χώρας παγκοσμίως, συρρικνώνεται με γοργούς ρυθμούς, καταγράφοντας συνεχή αρνητικά ρεκόρ πωλήσεων, σύμφωνα με στοιχεία της Ένωσης Βαυαρών Ζυθοποιών¹, μιας από τις παλαιότερες και σημαντικότερες τοπικές Ενώσεις στη γερμανική ζυθοποιία.

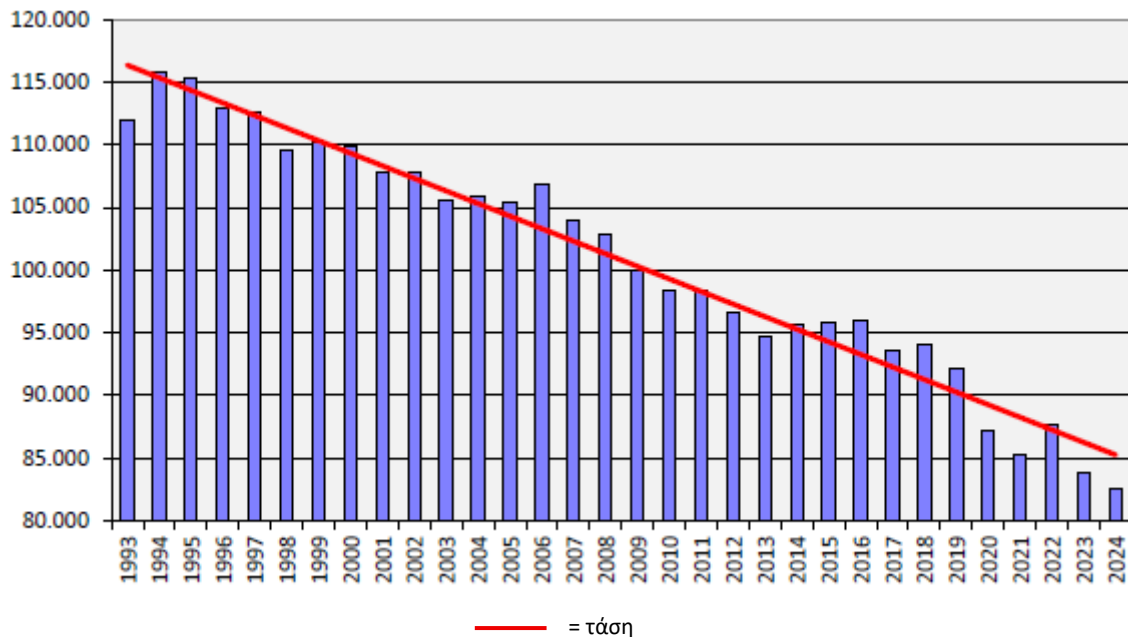
Μεταξύ 1993 και 2024, το σύνολο των πωλήσεων μπίρας (εγχώρια κατανάλωση + εξαγωγές) της γερμανικής ζυθοποιίας μειώθηκε από περίπου 116 εκατ. εκατόλιτρα (hl) το 1994, το έτος-ρεκόρ της τελευταίας 30ετίας, σε μόλις 82,6 εκατ. εκατόλιτρα το 2024, καταγράφοντας σωρευτική μείωση -και παρά τις όποιες επιμέρους διακυμάνσεις- 28,6%.

¹ Βάσει στατιστικών δεδομένων της Γερμανικής Στατιστικής Αρχής Destatis και ίδιων δεδομένων/υπολογισμών

Γράφημα 1

Πωλήσεις γερμανικής μπίρας 1993-2024

χιλ. εκατόλιτρα/thl

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μπίρας, Μόναχο 6.2.2025
 **άνευ μη-αλκοολούχου μπίρας και συναφών μη-ή ελάχιστα αλκοολούχων ποτών θύνης (Malzbier/Getränke)

Μόνο κατά την τελευταία δεκαετία, η γερμανική ζυθοποιία κατέγραψε μείωση των πωλήσεων της κατά 5,1 εκατ. hl (άνω των 3,9 εκατ. εκατόλιτρων το 2023 και σχεδόν 1,2 εκατ. hl το 2024), ήτοι ποσοστιαίες απώλειες -5,9% σωρευτικά με συνέπεια την απώλεια ουσιαστικά της πρόσκαιρης -όπως αποδείχτηκε- αύξησης του 2022 (+2,33 εκατ. hl/+4%), μετά μάλιστα από 2 έτη σοβαρής υποχώρησης (2020 και 2021) μεταξύ άλλων και λόγω της πανδημίας.

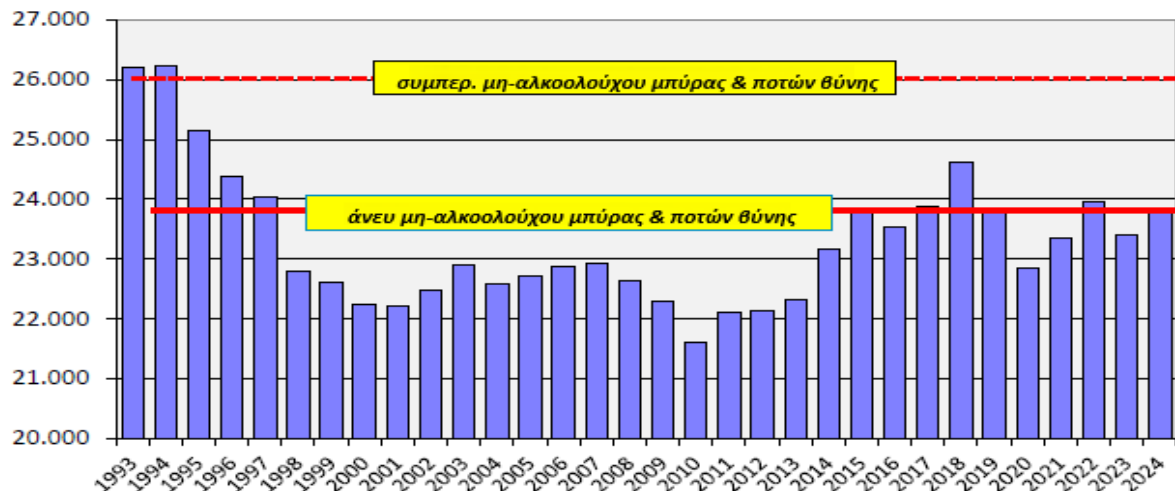
Τα 82,6 εκατ. εκατόλιτρα των πωλήσεων του 2024 αποτελούν νέο ιστορικό-χαμηλό, ακολουθώντας την καθίζηση των πωλήσεων που είχε προηγηθεί το 2023.

Συγκριτικά ωστόσο, η εικόνα της βαυαρικής ζυθοποιίας εμφανίζεται πιο σύνθετη με μεγαλύτερη ανθεκτικότητα από το σύνολο της γερμανικής βιομηχανίας ζύθου, όπως καταδεικνύει το γράφημα ως κατωτέρω:

Γράφημα 2

Πωλήσεις μπίρας της βαυαρικής ζυθοποιίας, 1993-2024

χιλιόλιτρα/thl

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μπίρας, Μόναχο 6.2.2025

Τόσο το 2021 και το 2022, επί παραδείγματι, όσο και το 2024, οι Βαυαροί ζυθοποιοί είδαν τις πωλήσεις να αυξάνονται, έναντι των προηγούμενων ετών αντίστοιχα παρά τη γενικότερη τάση συρρίκνωσης του συνόλου της βιομηχανίας ενώ παρόμοια εικόνα εμφανίζεται τόσο την δετία 2001-2007, όσο και μεταξύ 2014 και 2018, όπου, παρά τις επιμέρους διακυμάνσεις στις ετήσιες πωλήσεις, η βαυαρική ζυθοποιία καταφέρνει να αντιστέκεται στη σχεδόν μόνιμη συρρίκνωση της εγχώριας βιομηχανίας μύρας.

Το 2024 μάλιστα, με συνολικές πωλήσεις σχεδόν 23,8 εκατ. hl, οι πωλήσεις των Βαυαρών ζυθοποιών αγγίζουν τον μ. ό. της 30ετίας ενώ το 2022 τον είχαν ξεπεράσει, αγγίζοντας τα 24 εκατ. εκατόλιτρα.

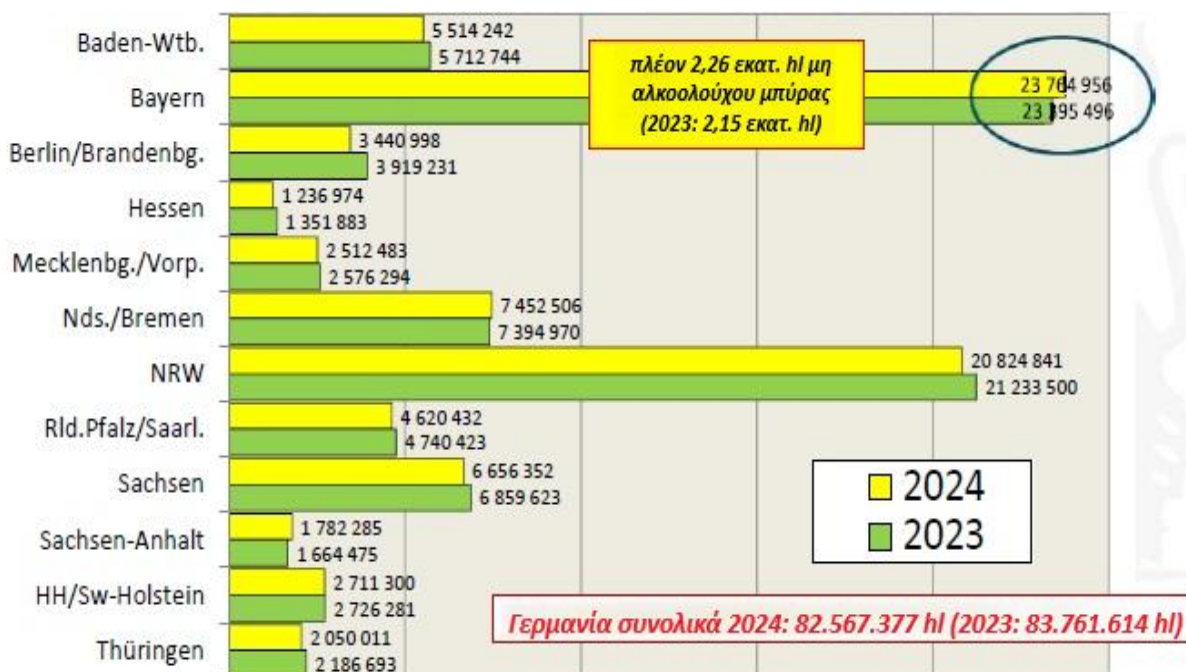
Αν συνυπολογιστούν οι πωλήσεις μύρας ή άλλων ποτών βύνης χωρίς αλκοόλ, μάλιστα, οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στη στατιστική απεικόνιση της Destatis² καθώς δεν εμπίπτουν στα αλκοολούχα ποτά και, συναφώς, δεν υπόκεινται σε φόρο αλκοόλης, το σύνολο των πωλήσεων προϊόντων ζυθοποίησης της βαυαρικής βιομηχανίας ξεπερνά τα 26 εκατ. εκατόλιτρα το 2024, αυξημένες κατά 103 χιλ. hl ή 4,8% έναντι 2023.

2. Πωλήσεις μύρας γερμανικών ζυθοποιείων 2024 – Πρωτιά για τη Βαυαρία

Ειδικότερα όσον αφορά το 2024 συνολικά, γίνεται προφανής η κυρίαρχη θέση της βιομηχανίας μύρας της Βαυαρίας στον άτυπο εσωτερικό «ανταγωνισμό» μεταξύ των 13 ζυθοπαραγωγικών περιοχών της χώρας: οι Βαυαροί παραγωγοί κατάφεραν το 2014 να προσπεράσουν, για πρώτη φορά, σε πωλήσεις τη Β. Ρηνανία-Βεστφαλία, η οποία κρατούσε επί δεκαετίες τα ηνία μεταξύ των Γερμανών παραγωγών, και έκτοτε παραμένουν στην κορυφή -παρά, μάλιστα, και τη σημαντική πληθυσμιακή διαφορά μεταξύ των 2 Ομόσπονδων Κρατιδίων³.

Γράφημα 3

Γερμανική Ζυθοποιία - Πωλήσεις μύρας ανά ζυθοπαραγωγική περιοχή 2024
(άνευ μη αλκοολούχου μύρας ή άλλων ποτών βύνης)
εκατόλιτρα/hl

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

² Γερμανική Στατιστική Αρχή

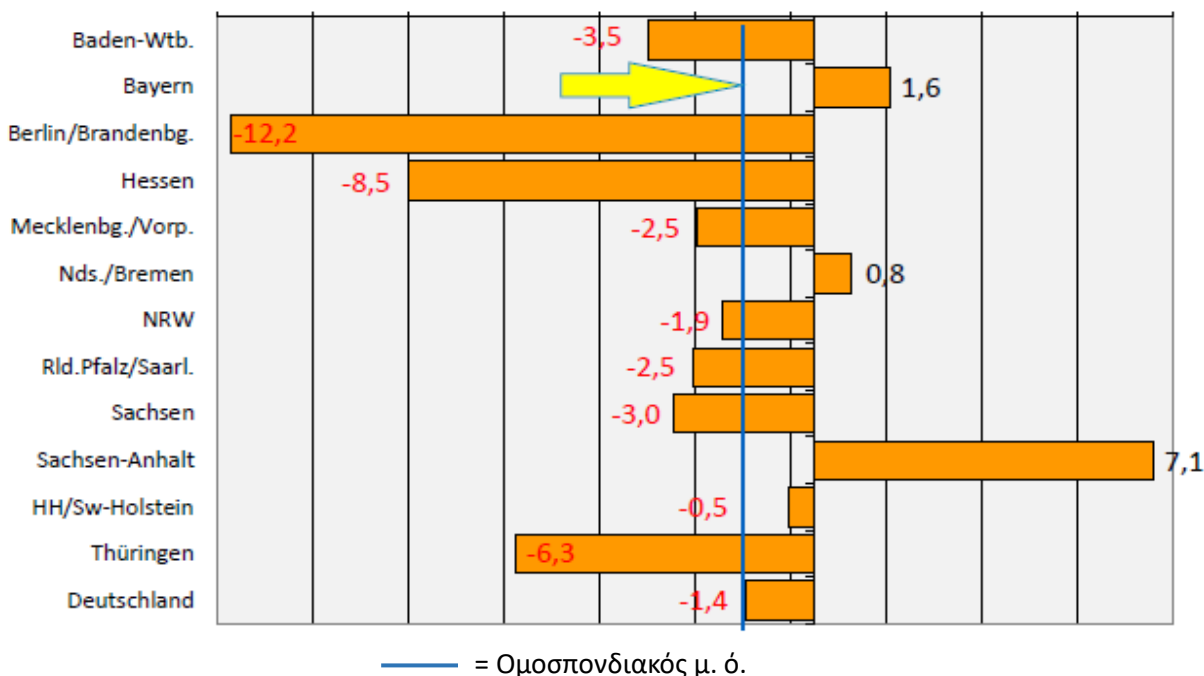
³ BPB: 18 εκατ. κατοίκους (1^ο σε πληθυσμό Κρατίδιο), Βαυαρία: 13,25 εκατ. κατοίκους (2^η σε πληθυσμό), διαφορά περίπου 4,7 εκατ. (-26,5%) -status: 12/2024

Επιπρόσθετα, το 2024 οι Βαυαροί κατάφεραν να διευρύνουν περαιτέρω τη μεταξύ τους διαφορά, καθώς οι πωλήσεις τους αυξήθηκαν, κατά 1,6% σε ετήσια βάση (+370 χιλ. hl περίπου)⁴ ενώ αντιθέτως αυτές από τα κρατίδια της Βόρειας Ρηνανίας και Βεσφαλίας κατέγραψαν μείωση (1,9%).

Τρίτη στην κατάταξη περιοχή βάσει των πωλήσεων του 2024 αναδείχθηκε η Κάτω Σαξονία-Βρέμη, με σχεδόν 7,5 εκατ. εκατόλιτρων και μικρή αύξηση έναντι 2023 (0,8%) ενώ Σαξονία και Ρηνανία Παλατινάτο-Σααρλάνδη ακολουθούν, με 6,66 εκατ. και 4,62 εκατ. εκατόλιτρα πωλήσεων αντιστοίχως, εμφανίζοντας αμφότερες κάμψη το 2024 (-3% και -2,5%), έναντι του προηγούμενου έτους.

Σημειώνεται ότι τη μεγαλύτερη μείωση πωλήσεων το 2024, εν συγκρίσει με το 2023, καταγράφει η ζυθοπαραγωγική περιοχή Βερολίνου-Βρανδεμβούργου, με -12,2%, με 2^η την Έσση (-8,5%) και 3^η τη Θουριγγία (-6,3%) ενώ αντίστοιχα τη μεγαλύτερη ετήσια άνοδο η Σαξονία-Άνχαλτ, με 7,1%, όπου όμως ο συνολικός όγκος πωλήσεων είναι συγκριτικά πολύ μικρότερος (~7,5% των ετήσιων πωλήσεων της Βαυαρίας και ~8,6% της BPB αντιστοίχως).

Γράφημα 4
Γερμανική Ζυθοποιία - Συνολικές πωλήσεις μύρας 2023-2024
 ποσοστιαία μεταβολή (%)

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η εγχώρια αγορά μύρας της Γερμανίας

1. Σύνολα και τάσεις

Η συρρίκνωση του συνολικού όγκου πωλήσεων της γερμανικής βιομηχανίας ζύθου (εσωτερικό+εξωτερικό) συνάδει με μια αντίστοιχη υποχώρηση στις εγχώριες πωλήσεις αλκοολούχου μύρας: μεταξύ 2023 και 2024 στη Γερμανία διατέθηκαν άνω των 1,4 εκατ. εκατόλιτρων ζύθου λιγότερα έναντι του 2023, απώλεια ποσοστού 2% περίπου, αντικατοπτρίζοντας πτώση πωλήσεων σε 11 από τις 13 επιμέρους περιοχές, πλην Βαυαρίας και Σαξονίας-Άνχαλτ⁵.

⁴ σε αυτό δεν συνυπολογίζονται οι πωλήσεις μύρας ή συναφών ποτών χωρίς αλκοόλ των Βαυαρών ζυθοποιών, οι οποίες σημείωσαν επίσης αύξηση 4,8% ή +103 χιλ. hl μεταξύ 2023 και 2024 -συγκριτικά στοιχεία για τα λοιπά Κρατίδια ή τη γερμανική αγορά στο σύνολό της δεν είναι διαθέσιμα

⁵ Σημ.: η ετήσια παραγωγής μύρας στη Σαξονία-Άνχαλτ αντιστοιχεί στο 1/10 περίπου της βαυαρικής

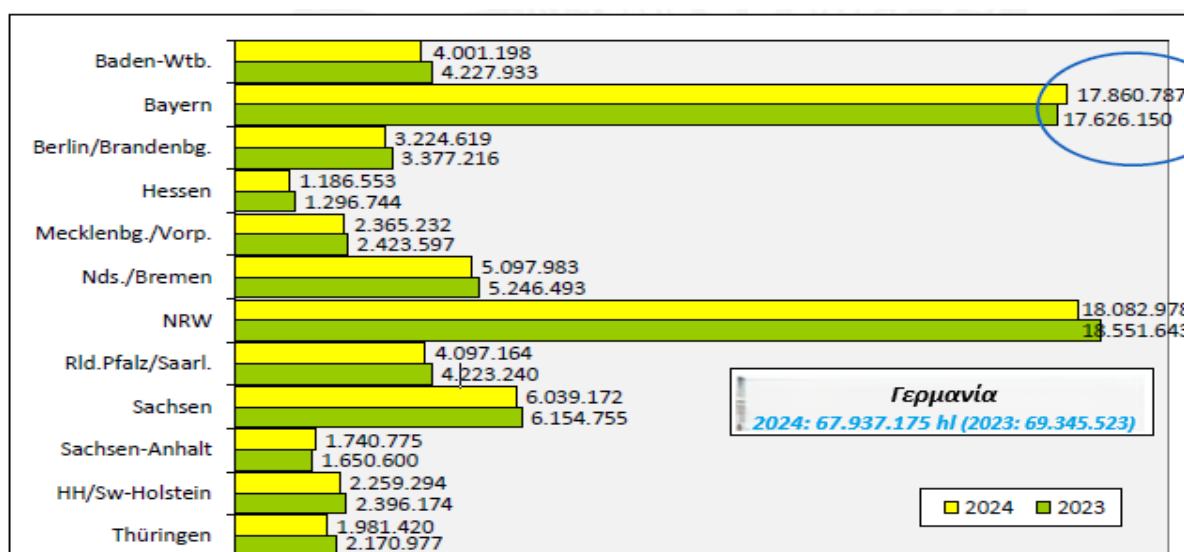
Η Βαυαρία καταλαμβάνει, σε αυτήν την περίπτωση, τη 2^η θέση στη σχετική κατάταξη μεταξύ των ζυθοπαραγωγικών περιοχών της Γερμανίας, με μικρή διαφορά πίσω από τη Β. Ρηνανία-Βεστφαλία, με την ψαλίδα, μάλιστα, να κλείνει σημαντικά το 2024, από 925 χιλ. hl σε μόλις 222 χιλ. hl το 2024 (-76%).

Οι ετήσιες πωλήσεις των Βαυαρών ζυθοποιών στη Γερμανία ανήλθαν το 2024 σε 17,8 εκατ. hl (2023: 17,63 εκατ. hl, +1,33%) και μερίδιο 26,3% επί του συνόλου των πωλήσεων Γερμανών ζυθοποιών στην εγχώρια αγορά, έναντι μεριδίου 26,6% της Β. Ρηνανίας-Βεστφαλίας.

Βαυαρία και BPB κυριαρχούν πάντως με πωλήσεις σωρευτικά το 2024 σχεδόν το 53% της εγχωρίως παραγόμενης μύρας που καταναλώνεται στη Γερμανία ενώ η Σαξονία, στην 3^η θέση, και Κάτω Σαξονία-Βρέμη στην 4^η, κατακτούν μερίδια μόλις 8,9% και 7,5% αντιστοίχως.

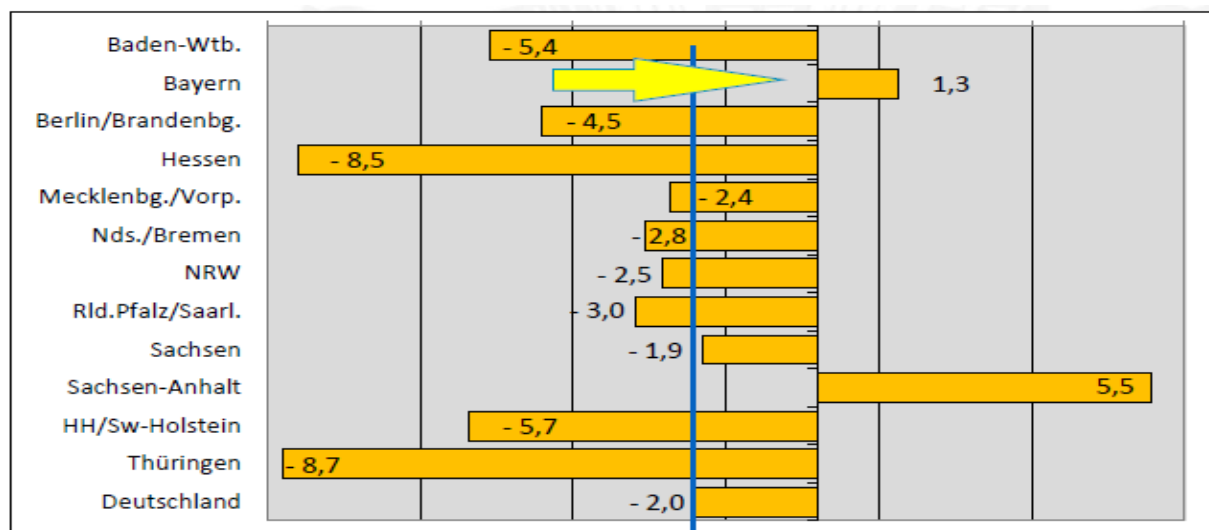
Τα Γραφήματα 5 και 6 στη συνέχεια αποτυπώνουν τις πωλήσεις μύρας των εγχώριων παραγωγών, στη Γερμανία, ανά Ομόσπονδο Κρατίδιο/ζυθοπαραγωγική περιοχή, σε απόλυτους αριθμούς και ποσοστιαίες μεταβολές, μεταξύ 2023 και 2024.

Γράφημα 5
Εγχώριες πωλήσεις μύρας ανά ζυθοπαραγωγική περιοχή 2023-2024
εκατόλιτρα/hl

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

Γράφημα 6
Εγχώριες πωλήσεις μύρας ανά ζυθοπαραγωγική περιοχή 2023-2024
μεταβολές (%)

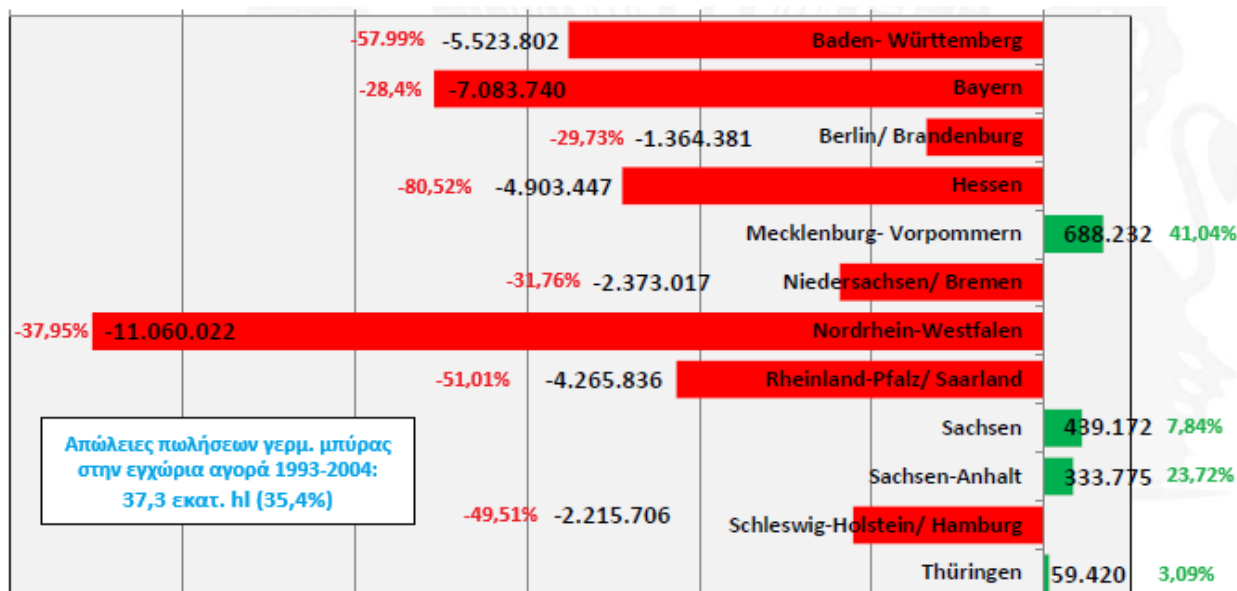
— = Ομοσπονδιακός μ. ό.

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

Είναι σημαντικό να αναδειχθεί η σταδιακή αλλά σταθερή πτώση των πωλήσεων μύρας στη γερμανική αγορά την τελευταία 30ετία⁶, η οποία συνδέεται με τη μείωση τόσο στη συνολική όσο και στην κατά κεφαλήν κατανάλωση αλκοολούχου μύρας από τους Γερμανούς⁷, απόρροια μιας γενικότερης στροφής της κοινωνίας σε πιο υγιεινές συνήθειες και σε αποφυγή κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών εν γένει (μ. ά. και με την αντικατάστασή τους με μη αλκοολούχα προϊόντα).

Χαρακτηριστικά, από το 1993 μέχρι σήμερα (στοιχεία 2024), η γερμανική αγορά εγχώρια μύρας απώλεσε πωλήσεις περίπου 37,3 εκατ. εκατόλιτρα ή 35,4% του συνολικού της όγκου. Μάλιστα, οι απώλειες αυτές έπληξαν σχεδόν αποκλειστικά τη ζυθοβιομηχανία της πρώην Δυτ. Γερμανίας, με ακόμη μεγαλύτερη πτώση πωλήσεων μεταξύ 1993-2024 (41,6%) καθώς, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Ένωσης Βαυαρών Ζυθοποιών, το ίδιο διάστημα οι πωλήσεις που ανάγονται στους ζυθοποιούς των 5 πρώην ανατολικών Ομόσπονδων Κρατιδίων (συμπερ. του Βερολίνου) καταγράφουν μικρή, έστω, αύξηση 156 χιλ. εκατόλιτρων.

Γράφημα 7
Πωλήσεις εγχώρια παραγόμενης μύρας στη γερμανική αγορά
ανά ζυθοπαραγωγική περιοχή 1993-2024
 εκατόλιτρα (hl) και μεταβολές (%)

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025.2.2025

Ειδικότερα για τη Βαυαρία, οι συνολικές απώλειες πωλήσεων μύρας στην εγχώρια αγορά κατά το υπό εξέταση διάστημα ξεπερνούν τα 7 εκατ. hl, μείωση δηλαδή άνω του 28% μέσα στην 30ετία. Πρόκειται, πάντως, για το χαμηλότερο ποσοστό απωλειών μεταξύ των ζυθοπαραγωγικών περιοχών της Γερμανίας που είδαν τις πωλήσεις τους να μειώνονται, μετά τη γερμανική επανένωση, εν συγκρίσει με την Έσση, επί παραδείγματι, που έχασε μερίδιο άνω του 80%, τη Βάδη-Βυρτεμβέργη, με απώλειες σχεδόν 58%, ή τις Ρηνανία Παλατινάτο-Σααρλάνδη και Σλέσβιχ-Χόλσταϊν/Αμβούργο, με πτώση γύρω στο 50% -και, σε κάθε περίπτωση, χαμηλότερα του γενικού ποσοστού για το σύνολο της γερμανικής ζυθοποιίας, που υπολογίζεται σε -35,4%.

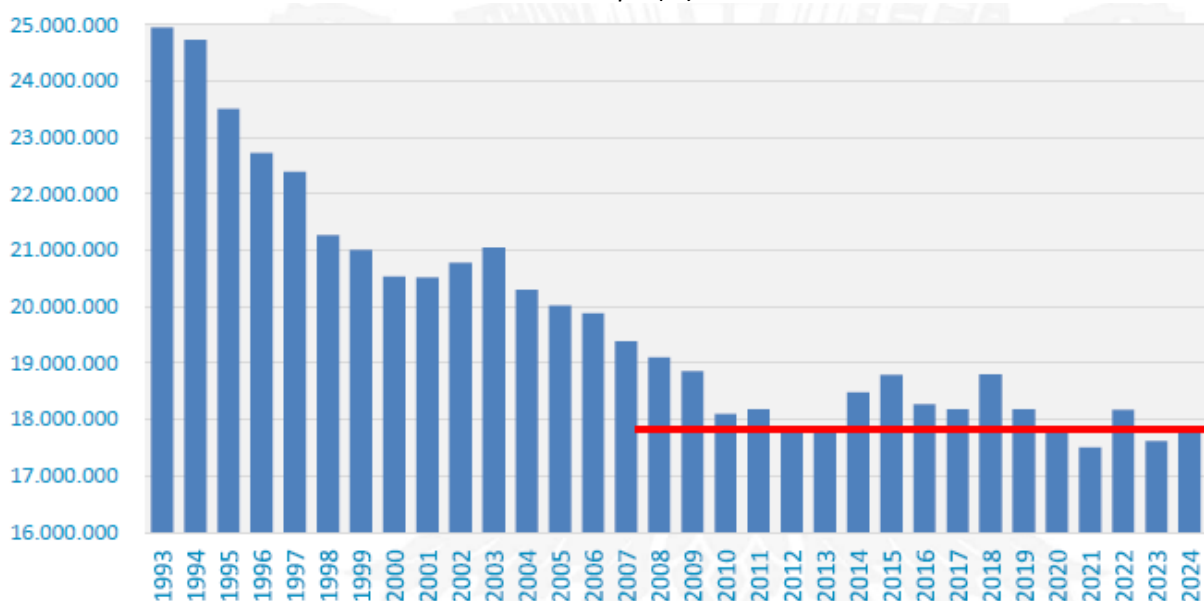
Η εξέλιξη των πωλήσεων βαυαρικής μύρας εντός Γερμανίας, μεταξύ 1993 και 2024, παρουσιάζονται στο Γράφημα που ακολουθεί, όπου είναι καταφανής η σταθερή διάβρωση των

⁶ Μετά τη γερμανική επανένωση και την έναρξη παρακολούθησης των στοιχείων για το σύνολο της γερμανικής επικράτειας, 1993 και εής

⁷ Βλ. σχετ. στο Κεφ. Γ.3. που ακολουθεί

μεριδίων στην εγχώρια αγορά ενώ οι κατά περίπτωση «αναλαμπές» (2002-2003, 2014-2015, 2022) δεν επαρκούν για να αντιστρέψουν τη γενικότερη εικόνα.

Γράφημα 8
Πωλήσεις βαυαρικής μύρας στην εγχώρια αγορά 1993-2024
εκατόλιτρα (hl)

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

2. Αριθμός ζυθοποιείων στη Γερμανία και τη Βαυαρία

Με εξαίρεση το 2012, ο αριθμός των ζυθοποιείων στη Γερμανία παρουσίαζε μια συνεχώς αυξανόμενη τάση από το 2003 έως το έτος-ρεκόρ 2019, όταν και καταμετρήθηκαν, σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία, 1.552 ενεργά ζυθοποιεία. Έκτοτε ωστόσο, ο αριθμός τους μειώνεται σταδιακά, με τον ρυθμό μείωσης να επιταχύνεται τα τελευταία έτη.

Εν μέσω πανδημίας, η γερμανική ζυθοποιία απώλεσε συνολικά 41 επιχειρήσεις ζυθοποίησης (16 το 2020 και 25 το 2021), καταγράφοντας 1.536 ενεργά ζυθοποιεία. Το 2022 ο αριθμός τους παρέμεινε σταθερός ενώ έκτοτε βαίνει συνεχώς μειούμενος: σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, το 2024 δραστηριοποιούνταν στη Γερμανία 1.459 ζυθοποιεία. Συνολικά, από το 2019-έτος «κορύφωσης», η γερμανική ζυθοποιία έχει «χάσει» συνολικά 93 ζυθοποιεία (μείωση 6%).

Σε κάθε περίπτωση πάντως, ο αριθμός των ζυθοποιητικών επιχειρήσεων στη Γερμανία παραμένει πολύ υψηλότερος από τον αντίστοιχο του 1993, στοιχείο το οποίο οφείλεται πρωτίστως στην αλλαγή των μεθόδων στατιστικής καταγραφής.

Η ταχύτητα αυτής της διαρθρωτικής αλλαγής γίνεται εμφανής κυρίως στη βαυαρική ζυθοποιία. Πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ότι μετά την επανένωση της Γερμανίας στις αρχές της δεκαετίας του 1990, τροποποιήθηκε ο νόμος περί φορολογίας μύρας και αναδιοργανώθηκε η καταχώρηση των ζυθοποιείων που λειτουργούσαν έως τότε. Ήτοι, από το 1993, το έτος που αναδιοργανώθηκαν οριστικά τα στατιστικά στοιχεία του κλάδου μετά την επανένωση, ο αριθμός των ζυθοποιείων στη Βαυαρία ανερχόταν σε 726. Έκτοτε με μικρές αυξομειώσεις βαίνει μειούμενος σε αντίθεση με την κατάσταση στα υπόλοιπα κρατίδια. Το 2024 δε, έφτασε στο ιστορικό χαμηλό των 598 ζυθοποιείων.

Παρά ταύτα, όπως προκύπτει και από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, η Βαυαρία κατέχει τον υψηλότερο αριθμό ζυθοποιείων στη Γερμανία. Σύμφωνα με τη βαυαρική στατιστική υπηρεσία, εκ των ζυθοποιείων που βρίσκονταν στη Γερμανία το 2024, το 41% είχε έδρα τη Βαυαρία- συνολικά 598 ζυθοποιεία, 30 λιγότερα από ό,τι το προηγούμενο έτος (2023: 628).

Πίνακας 3
Ζυθοποιεία σε λειτουργία ανά Ομόσπονδο Κρατίδιο και συνολικά στη Γερμανία
1995-2024

ΕΤΗ	ΒΑΔΗ-ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ	ΒΑΥΑΡΙΑ	ΒΕΡΟΛΙΝΟ/ΒΡΑΝΔΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΕΣΣΗ	ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟ-ΔΥΤ. ΠΟΜΕΡΑΝΙΑ	ΚΑΤΩ ΣΑΞΟΝΙΑ/ΒΡΕΜΗ	ΒΟΡΕΙΑ ΡΗΝΑΝΙΑ-ΒΕΣΤΦΑΛΙΑ	ΡΗΝΑΝΙΑ-ΠΑΛΑΤΙΝΑΤΟ/ΣΑΑΡΛΑΝΤ	ΣΑΞΟΝΙΑ	ΣΑΞΟΝΙΑ-ΑΝΧΑΛΤ	ΣΛΕΣΒΙΧ-ΧΟΛΣΤΑΙΝ/ΑΜΒΟΥΡΓΟ	ΘΟΥΡΙΓΓΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΥΘΟΠΟΙΕΙΩΝ												
1995	173	726	22	54	9	40	107	37	32	15	22	45	1.282
1996	173	714	28	53	9	38	105	38	36	16	16	50	1.276
1997	169	699	32	56	11	42	107	39	38	12	16	52	1.273
1998	170	696	33	61	11	42	114	39	45	13	18	43	1.285
1999	166	684	31	62	12	44	115	42	49	16	15	43	1.281
2000	169	670	35	62	14	47	114	48	51	15	13	41	1.279
2001	179	656	34	65	17	49	121	53	56	15	13	40	1.298
2002	177	644	34	66	18	48	121	51	57	18	13	42	1.289
2003	173	641	36	64	19	49	117	49	54	18	12	43	1.275
2004	178	630	39	64	20	49	120	52	55	18	13	43	1.281
2005	171	623	36	66	22	52	119	55	57	20	16	44	1.281
2006	180	619	38	68	22	52	112	57	57	22	18	44	1.289
2007	182	629	38	69	21	55	116	56	58	24	15	43	1.306
2008	188	630	39	70	24	59	127	54	58	22	17	40	1.328
2009	189	632	41	62	23	62	131	54	58	20	18	41	1.331
2010	185	637	39	62	24	62	128	55	57	22	18	44	1.333
2011	189	637	37	68	23	61	132	66	55	21	22	36	1.347
2012	185	622	41	68	22	69	138	65	55	19	25	32	1.341
2013	187	623	48	71	23	68	132	71	57	19	20	33	1.352
2014	190	619	54	72	22	63	129	67	60	23	27	33	1.359
2015	191	626	62	75	21	69	126	73	62	22	30	35	1.392
2016	195	624	65	71	21	72	132	69	64	24	38	36	1.411
2017	205	645	67	82	23	82	141	77	69	25	41	43	1.500
2018	206	654	71	89	22	83	155	79	75	23	42	43	1.542
2019	212	648	73	85	22	83	162	74	77	24	49	43	1.552
2020	208	643	69	79	21	88	153	78	80	23	47	47	1.536
2021	213	635	68	80	23	87	144	79	79	21	49	40	1.521
2022	214	626	66	76	24	85	153	82	80	23	51	41	1.521
2023	205	628	64	76	26	85	146	82	83	22	48	46	1.511
2024	203	598	66	71	25	84	138	75	84	22	46	47	1.459

Πηγή: Ομοσ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Μονάχου (Δεκέμβριος 2025)

Η Βαυαρία καθίσταται επομένως η περιοχή με την υψηλότερη πυκνότητα παραδοσιακών και μικρομεσαίων ζυθοποιείων σε παγκόσμιο επίπεδο, αφού στο συγκεκριμένο κρατίδιο αναλογεί ένα ζυθοποιείο για περίπου 21.500 κατοίκους. Ο αριθμός των ζυθοποιείων στη Βαυαρία μεταφράζεται σε μια μοναδική ποικιλομορφία ειδών ζύθου και εμπορικών σημάτων: υπάρχουν πάνω από 4.000 διαφορετικές βαυαρικές μάρκες μπίρας, με περισσότερα από 40 διαφορετικά παραδοσιακά είδη μπίρας και έναν μεγάλο αριθμό καινοτόμων προϊόντων, που συχνά αναφέρονται ως μπίρες “craft”.

Ενώ το 41% των ζυθοποιείων που λειτουργούν στη Γερμανία το 2024 έχουν την έδρα τους στη Βαυαρία, το ποσοστό αυτό μειώνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια: στις αρχές της δεκαετίας του 1990, μετά τη γερμανική επανένωση, το συγκεκριμένο μερίδιο ανερχόταν σχεδόν στο 60%. Ως κύρια αιτία αυτής της εξέλιξης θεωρείται η έλλειψη κινήτρων για την έναρξη νέων ζυθοποιείων, σε ένα κρατίδιο όπου η πυκνότητα των εν λειτουργία μονάδων είναι ιδιαίτερα υψηλή.

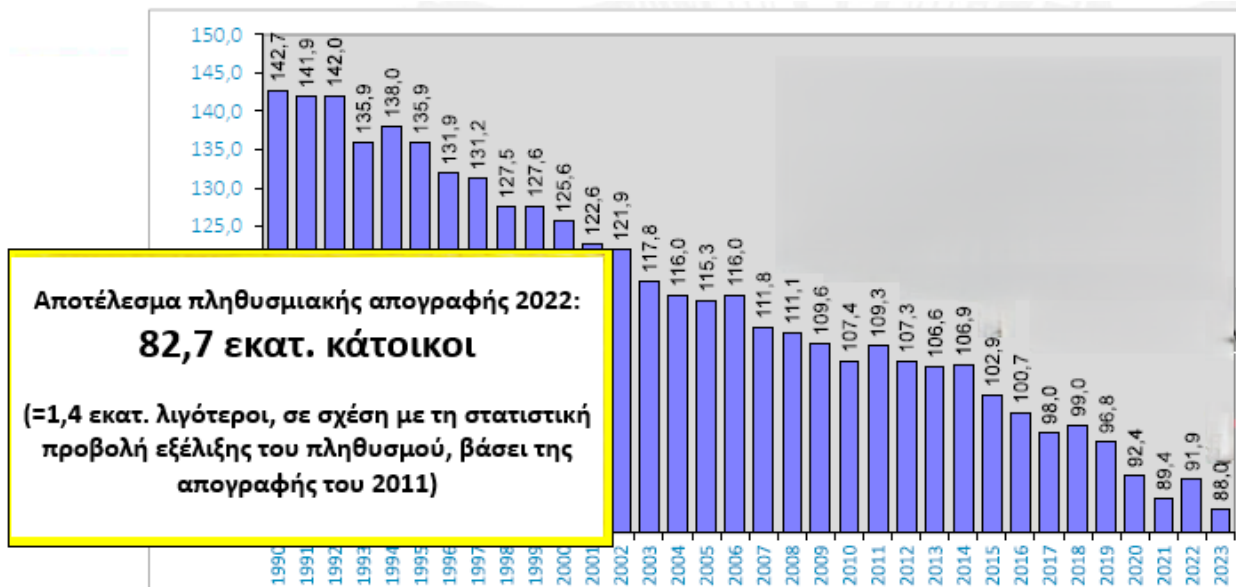
Συνεπώς, το μερίδιο της Βαυαρίας από την επανένωση της Γερμανίας και εξής, μειώνεται σε όλες τις κατηγορίες ζυθοποιείων, καθώς σε άλλα γερμανικά κρατίδια η παύση λειτουργίας παραδοσιακών, κυρίως μικρομεσαίων, οικογενειακών μονάδων αντισταθμίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό

από νέα ζυθοποιεία, στο πλαίσιο και του γενικότερου διαρθρωτικού μετασχηματισμού της γερμανικής ζυθοποιίας προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς.

3. Κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας στη Γερμανία

Όπως έχει ήδη διαφανεί από τα προηγούμενα, βάσει των στοιχείων επί των πωλήσεων, η ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση αλκοολούχου μπίρας στη Γερμανία από την επανένωσή της (1990) και μέχρι το 2022 (πιο πρόσφατη απογραφή πληθυσμού), έχει υποχωρήσει σχεδόν κατά 40%: από 142,7 λίτρα μέση κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας το 1990, σε 88 λίτρα το 2023 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), πτώση 54,7 λ. ή -38,3%.

Γράφημα 9
Ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας στη Γερμανία 1990-2023
λίτρα (l)

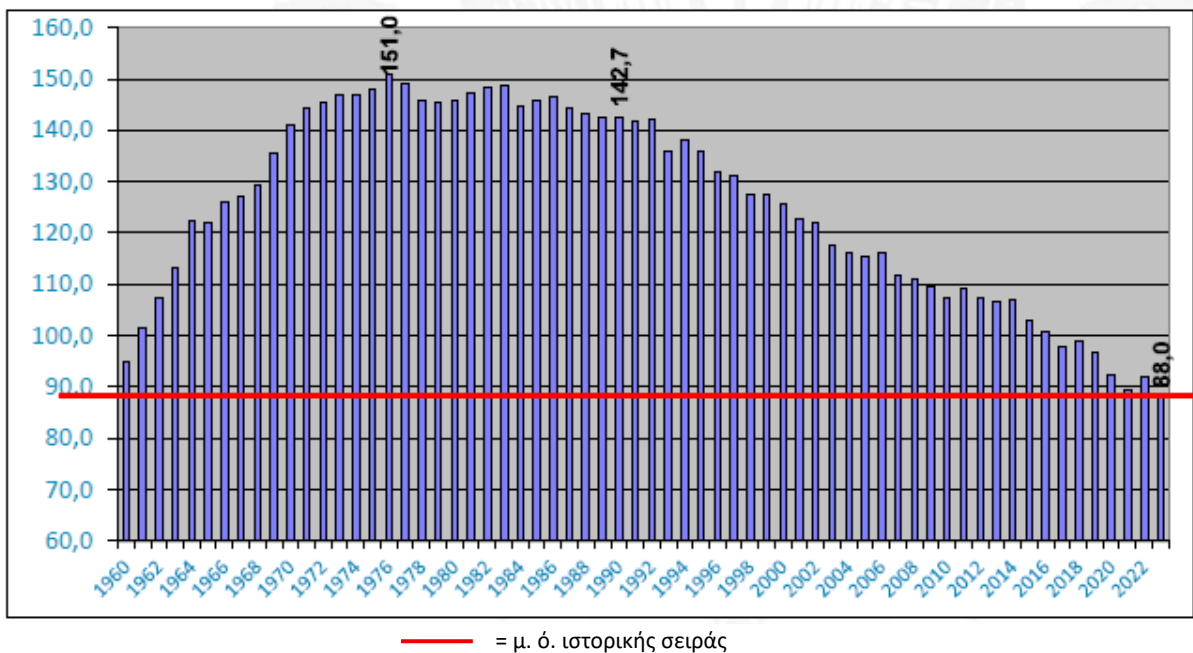
*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μπίρας, Μόναχο 6.2.2025

Ο συνδυασμός δημογραφικών αλλαγών, όπως η γήρανση του πληθυσμού (μείωση των νέων, κύριο καταναλωτικό target group των αλκοολούχων ποτών), αλλά και η εισροή μεταναστών και προσφύγων που δεν καταναλώνουν καθόλου αλκοόλ ή δεν δείχνουν την ίδια προτίμηση στην μπίρα όπως οι Γερμανοί, καθώς και αλλαγών στον τρόπο ζωής, με ορατή τη στροφή προς μια πιο υγιεινή διαβίωση, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, συντείνουν επί το πλείστον στη σταδιακή διάβρωση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης μπίρας στη Γερμανία.

Εξετάζοντας την ιστορική σειρά, με στοιχεία από το 1960 και εξής (βλ. κάτωθι Γράφημα 10), η κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας από τους Γερμανούς αυξάνεται σταθερά, ήδη κατά την 2η μεταπολεμική δεκαετία (1960-1969), για να κορυφωθεί, ουσιαστικά, στα μέσα της δεκαετίας του '70, με την υψηλότερη κατά κεφαλήν κατανάλωση να καταγράφεται το 1977, με 151 λίτρα ετησίως. Παραμένει ψηλά, άνω των 140 λ. το χρόνο, έως και τις αρχές της δεκαετίας του '90 (1990: 142,7 λ./χρόνο), και έκτοτε διολισθαίνει σταδιακά, υποχωρώντας κάτω από τα 130 λ. το 1999, κάτω από τα 120 λ. το 2003, το 2009 κάτω από τα 110, για να σπάσει το «φράγμα» των 100 λίτρων ετήσιας κατά κεφαλήν κατανάλωσης το 2017. Τελικώς, το 2023 έχει περιοριστεί στα 88 λίτρα ανά έτος: εν κατακλείδι, ο μέσος Γερμανός καταναλώνει πλέον, το 2023, σχεδόν 55 λίτρα μπίρας λιγότερα το χρόνο, σε σχέση με το 1990 (-38,3%), και 63 λίτρα λιγότερα (-41,7%) σε σχέση με το 1977, μεταπολεμικό έτος-ρεκόρ για την εγχώρια κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας.

Όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά και από την Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών στην έρευνά τους, η ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας στη Γερμανία κυμαίνεται, σήμερα, στα αντίστοιχα επίπεδα της δεκαετίας του 1950.

Γράφημα 10
Ετήσια κατά κεφαλήν κατανάλωση μπίρας στη Γερμανία 1960-2023
 λίτρα (l)

— = μ. ό. ιστορικής σειράς

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μπίρας, Μόναχο 6.2.2025

Αντίστοιχα στοιχεία για την κατά κεφαλήν κατανάλωση αλκοολούχου μπίρας ειδικώς για τη Βαυαρία δεν υφίστανται, σύμφωνα πάντως με τις εκτιμήσεις της Ένωσης Βαυαρών Ζυθοποιών αυτή πρέπει να κυμαίνεται γύρω στα 110-115 λίτρα ετησίως, αρκετά δηλαδή πάνω από τον παγερμανικό μέσο όρο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ. Εξωτερικό εμπόριο μπίρας της Γερμανίας και διμερές εμπόριο με την Ελλάδα

1. Εξαγωγές και εισαγωγές μπίρας της Γερμανίας

Η μπίρα αποτελεί, διαχρονικά, ένα από τα ισχυρά «χαρτιά» της γερμανικής εξαγωγικής βιομηχανίας, απολαμβάνοντας παγκόσμια αναγνωρισιμότητα, καταγράφοντας σημαντικούς εξαγωγικούς όγκους και γνωρίζοντας μεγάλη διασπορά ανά τον κόσμο. Συνολικά την τελευταία δεκαετία⁸, οι γερμανικές εξαγωγές μπίρας ανέρχονται σταθερά άνω του €1 δις⁹, ξεπερνώντας μάλλον αλώβητες, τόσο την αναμενόμενη υποχώρηση λόγω της υποχώρησης της ζήτησης, κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid (2020-2021), όσο και τις αναταράξεις, κυρίως στις εξαγωγές, με την έναρξη της σύρραξης Ουκρανίας-Ρωσίας, το 2022.

Μάλιστα, όπως φαίνεται χαρακτηριστικά από τον Πίνακα και το συναφές Γράφημα που ακολουθούν, η τάση είναι ανοδική, με σωρευτική αύξηση εξαγωγών ~9,4%, από το 2022 και εξής (+6,7% το 2023 και +2,7% το 2024), καταφέροντας ήδη από το 2023, όχι απλώς να ανακάμψουν, αλλά και να ξεπεράσουν τα προ-Covid εξαγωγικά επίπεδα: η ποσοστιαία αύξηση των γερμανικών εξαγωγών μπίρας, μεταξύ 2020 και 2024, ανέρχεται σε 12,8%.

Αντίστοιχα, και οι εισαγωγές μπίρας στη Γερμανία, αφού υποχώρησαν σημαντικά το 2020 και το 2021, ανέκαμψαν αισθητά το 2022 (8,6%) και, μετά από ένα στάσιμο 2023, κινήθηκαν εκ νέου

⁸ προκειμένου να είναι εμφανείς οι συνέπειες της πανδημίας, αφενός (2020-2021), αλλά και του πολέμου στην Ουκρανία (2022-)

⁹ Στοιχεία Destatis, σε ανάλυση 3ψήφιου κωδικού

ανοδικά το 2024, με 3,4%. Η αύξηση που καταγράφεται μεταξύ 2021, τη χαμηλότερη επίδοση στο υπό εξέταση διάστημα, και 2024, είναι 12,4%.

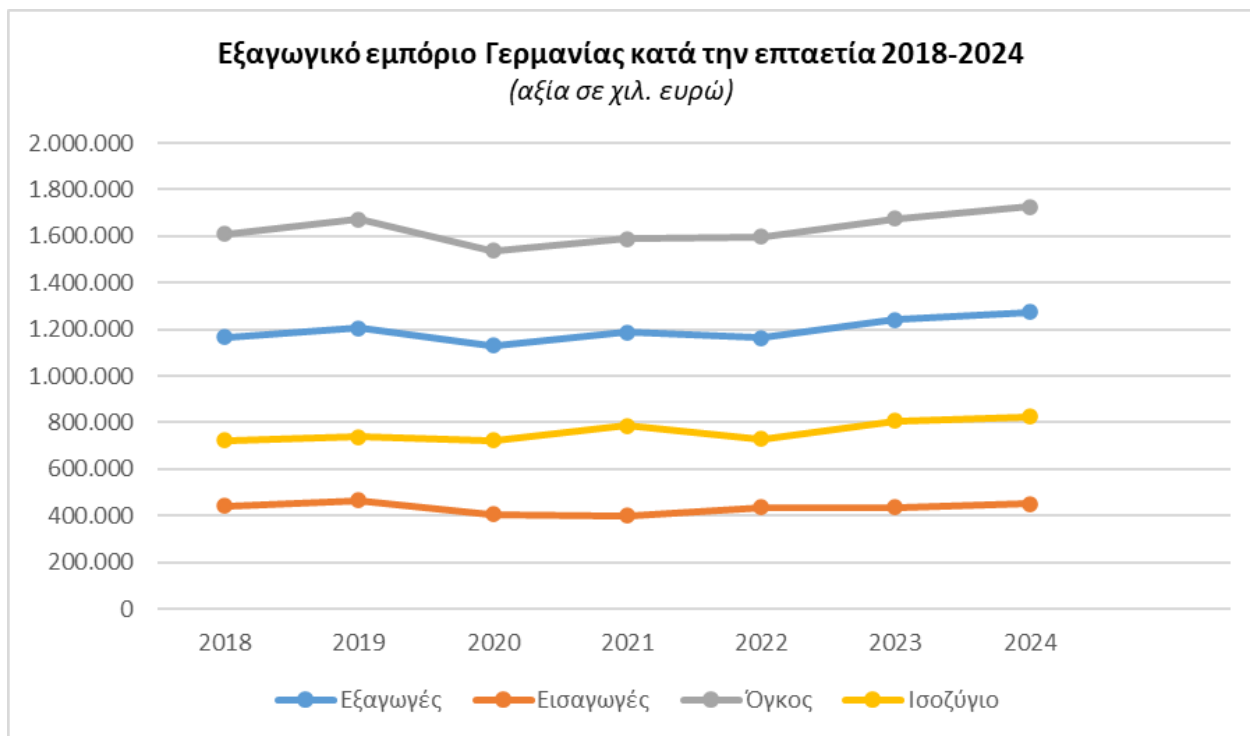
Ο όγκος του διεθνούς εμπορίου μπίρας της Γερμανίας (εξαγωγές+εισαγωγές) κινείται ανοδικά στην υπό εξέταση περίοδο, με εξαίρεση το 2020 (έτος της πανδημίας), σημειώνοντας αύξηση σχεδόν 2,9% μεταξύ 2023 και 2024. Το εμπορικό ισοζύγιο είναι διαχρονικά πλεονασματικό για τη Γερμανία, μειωμένο ελαφρά ωστόσο το 2024, καθώς οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά τι ταχύτερα από τις εξαγωγές: 3,45% έναντι 2,66%.

Πίνακας 4
Εξωτερικό Εμπόριο Μπίρας της Γερμανίας 2018-2024
(τριμήνια δασμολογική κλάση, σε χιλ. Ευρώ)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Μεταβολή 2023-2024 (%)
Εξαγωγές	1.166.502	1.206.335	1.130.300	1.187.505	1.164.335	1.242.074	1.275.171	2,66
Εισαγωγές	443.274	466.686	406.352	400.181	434.603	434.807	449.819	3,45
Όγκος	1.609.776	1.673.021	1.536.652	1.587.686	1.598.938	1.676.881	1.724.990	2,86
Ισοζύγιο	723.228	739.649	723.948	787.324	729.732	807.267	825.352	2,24

*στοιχεία: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (11/2025)

Γράφημα 11

*στοιχεία: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (12/2025)

Βάσει των στοιχείων, ο βαθμός υποκατάστασης εξαγωγών προς εισαγωγές μπίρας κατά το προαναφερθέν διάστημα κυμαίνεται μεταξύ 2,58 και 2,96, με τις εισαγωγές μπίρας στη Γερμανία να καλύπτουν περίπου το 34% με 38% των αντίστοιχων εξαγωγών της.

Πίνακας 5
Εξαγωγές-εισαγωγές μύρας Γερμανίας 2018-2024
Βαθμός υποκατάστασης και ποσοστό κάλυψης

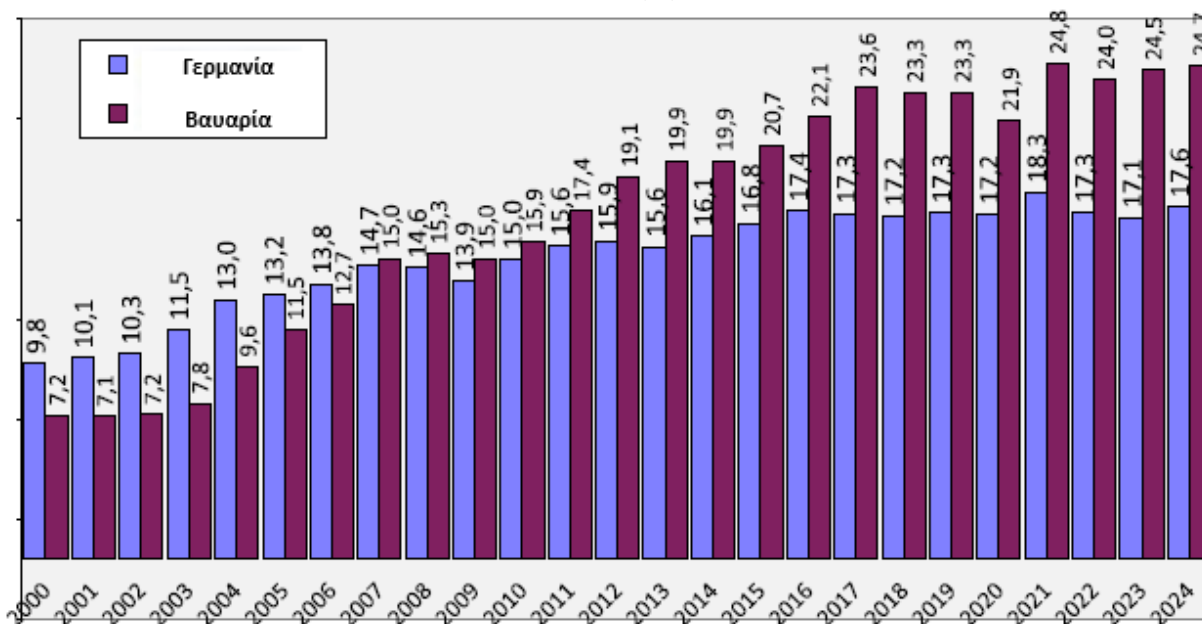
	Βαθμός υποκατάστασης(%)	Ποσοστό κάλυψης(%)
2018	2,63	38
2019	2,58	38,7
2020	2,78	36
2021	2,96	33,7
2022	2,67	37,3
2023	2,85	35
2024	2,83	35,3

*στοιχεία: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (11/2025)

2. Η σημασία των εξαγωγών μύρας Γερμανίας και Βαυαρίας

Συγκρίνοντας τα στοιχεία των συνολικών πωλήσεων των Γερμανών ζυθοποιών αφενός, και του ποσοστού αυτών που κατευθύνεται στις εξαγωγές, αφετέρου, γίνεται προφανής ο κρίσιμος ρόλος της εξωστρέφειας του κλάδου στην επιβίωση και την ανάπτυξή του, τόσο για τη Γερμανία, όσο και για τη Βαυαρία ειδικότερα.

Γράφημα 12
Ποσοστό εξαγωγών επί συνολικών πωλήσεων
Γερμανικής/Βαυαρικής Ζυθοποιίας 2000-2024
 ποσοστό (%)

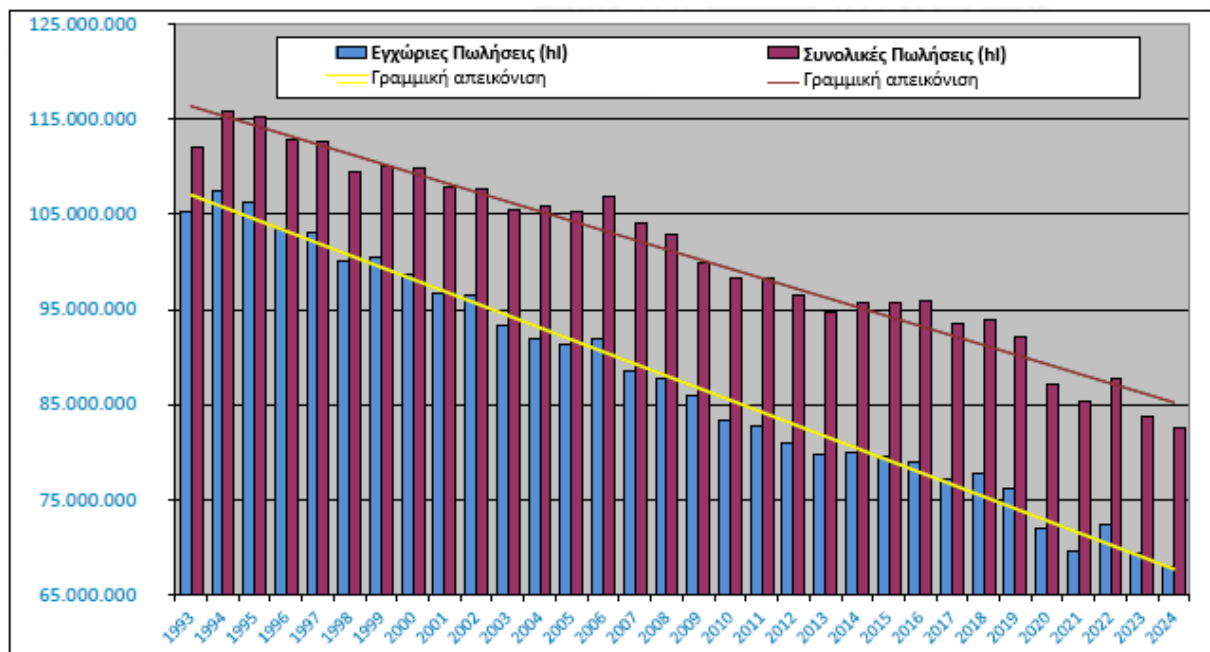
*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

Σχεδόν το 18% των πωλήσεων που κατέγραψαν τα γερμανικά ζυθοποιεία το 2024, αναφερόταν σε πωλήσεις στο εξωτερικό ενώ για τους Βαυαρούς συναδέλφους τους το ποσοστό αυτό αγγίζει το 25%: ενδεικτικά 1 στις 4 μύρες που πούλησαν οι Βαυαροί ζυθοποιοί το 2024 πωλήθηκε εκτός Γερμανίας.

Συνολικά, η σημασία των εξαγωγών μύρας έχει αυξηθεί για τη Γερμανία, εντός της τελευταίας 30ετίας και πλέον, δεδομένου ότι το ποσοστό τους επί των συνολικών πωλήσεων έχει ανέβει από 9,8% το 2000 σε 17,6% το 2024 έτος (+7,8%). Η σημασία αυτή καταδεικνύεται εναργέστερα στο Γράφημα 13 που ακολουθεί, όπου αντιπαραβάλλονται η πορεία των συνολικών πωλήσεων μύρας της γερμανικής ζυθοποιίας αφενός, με τις εγχώριες πωλήσεις (χωρίς τις εξαγωγές) αφετέρου: καίτοι συνολικές και εγχώριες πωλήσεις βρίσκονται αμφότερες σε πορεία συρρίκνωσης, από το 1993 και εξής, ο δείκτης των

συνολικών πωλήσεων μύρας (σκούρα διαγράμμιση), όπου συμπεριλαμβάνονται οι εξαγωγές μύρας, έχει σαφώς μικρότερη κλίση (πτώση) έναντι του δείκτη των αποκλειστικά εγχώριων πωλήσεων (κίτρινη διαγράμμιση).

Γράφημα 13
Σύγκριση: σύνολο πωλήσεων-εγχώριες πωλήσεις γερμανικής ζυθοποιίας
1993-2024
εκατόλιτρα (hl)

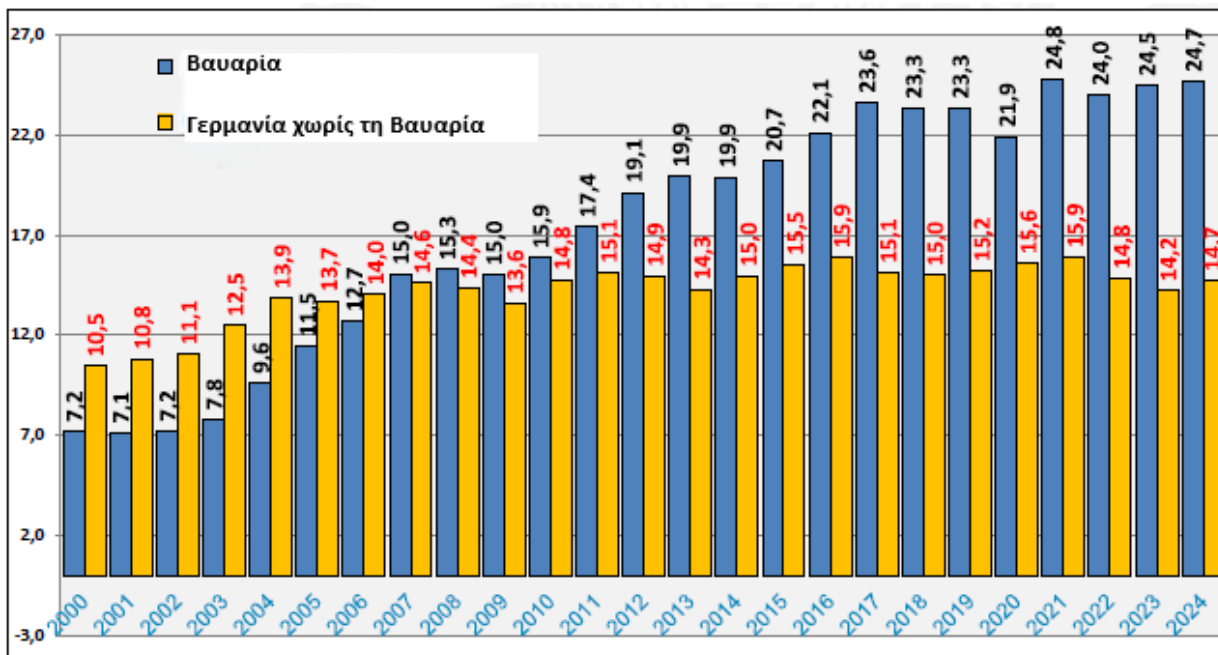
*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

Αντιστοίχως και για τους Βαυαρούς, ο ρόλος των εξαγωγών στη βιομηχανία ζύθου του Κρατιδίου έχει καταστεί πλέον κεφαλαιώδης, όχι μόνο στην ιστορική σειρά (από 7,2% επί του συνόλου των πωλήσεών τους το 2000 σε 24,7% το 2024, αύξηση 17,5%) αλλά και σε σχέση με το αντίστοιχο παγγερμανικό ποσοστό (συμπεριλ. της Βαυαρίας): ενώ το 2000 υπολειπόταν κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες, έναντι του συνόλου της γερμανικής ζυθοποιίας, το 2024 έχουν καταφέρει να εξάγουν 7,1% περισσότερο. (βλ. Γράφημα 14). Το 2024, άνω του 40% της γερμανικής εξαγόμενης μύρας προήλθε από τη Βαυαρία, η οποία έχει καταφέρει να υπερδιπλασιάσει το μερίδιό της εντός 30ετίας: το 1991 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 18%. Εν ολίγοις, 4 στις 10 γερμανικές μύρες που πουλήθηκαν στο εξωτερικό το 2024, προήλθαν από τη Βαυαρία.

Αν, μάλιστα, αφαιρεθούν οι βαυαρικές εξαγωγές από τον συνολικό όγκο των γερμανικών πωλήσεων μύρας, η σημασία της βαυαρικής ζυθοποιίας για τον εγχώριο ζυθοποιητικό κλάδο γίνεται ακόμη προφανέστερη: η Βαυαρία εξήγαγε το 2024, ποσοστιαία επί των συνολικών πωλήσεων, 10% περισσότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των Γερμανών συναδέλφων τους, αφαιρουμένων των βαυαρικών εξαγωγών.

Γράφημα 14

Ποσοτό εξαγωγών επί συνολικών πωλήσεων Βαυαρική Ζυθοποιία έναντι Γερμανικής χωρίς Βαυαρία, 2000-2024 ποσοστό (%)

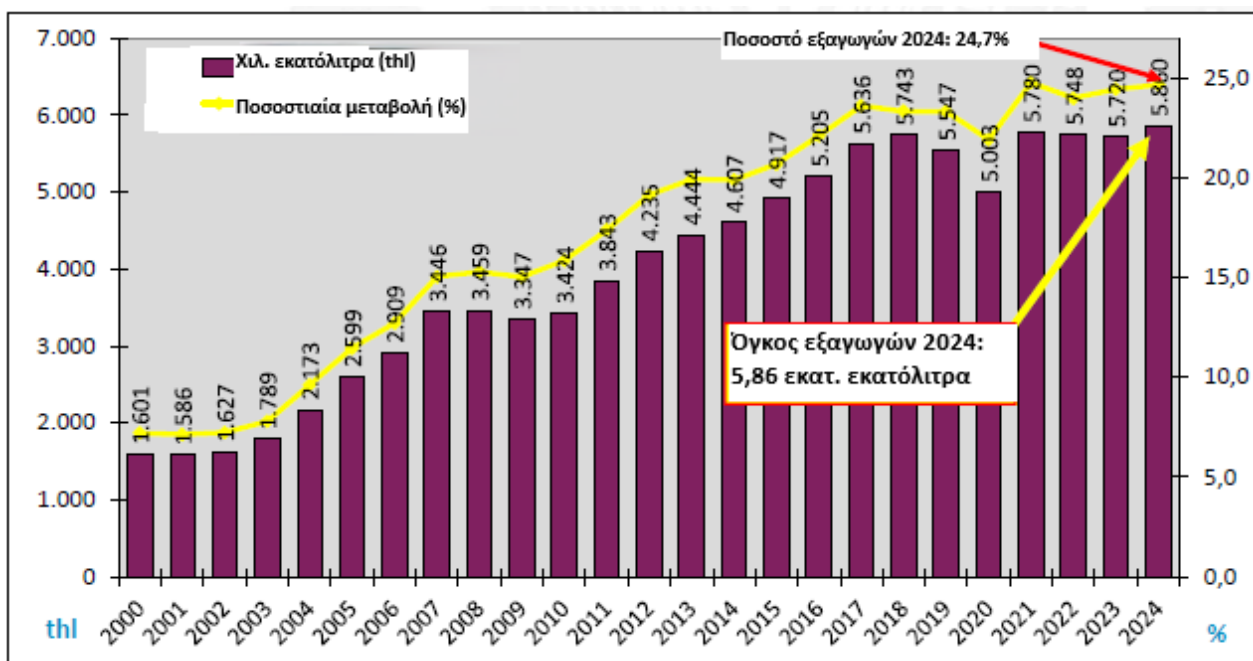

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μπίρας, Μόναχο 6.2.2025

Το 2024 οι εξαγωγές μπίρας της Βαυαρίας ανήλθαν στον όγκο-ρεκόρ των 5,86 εκατ. εκατόλιτρων, επιδεικνύοντας συνολικά, όχι μόνο σταθερή αύξηση σε βάθος 30ετίας, με μικρές μόνο διακυμάνσεις, αλλά και (i) ταχύτατη ανάκαμψη έναντι της «βουτιάς» στην παγκόσμια ζήτηση, εν μέσω κορονοϊού, καθώς και (ii) ανθεκτικότητα, μετά την υποχώρηση των εξαγωγών προς την, εξαιρετικά σημαντική για τις γερμανικές εξαγωγές, ρωσική αγορά.

Γράφημα 15

Εξαγωγές μπίρας Βαυαρίας 2000-2024 όγκος (thl/hl) και μεταβολές (%)

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μπίρας, Μόναχο 6.2.2025

3. Κύριες αγορές-στόχοι και προμηθευτές μύρας της Γερμανίας

Η Ιταλία απορρόφησε, με τεράστια διαφορά, τον μεγαλύτερο όγκο των γερμανικών εξαγωγών μύρας (3ψήφια ανάλυση) το 2024, φτάνοντας σε αξία τα €330,4 εκατ., ήτοι σχεδόν το 26% του συνόλου: 1 στις 4 μύρες (ή 1 στα 4 λίτρα γερμανικής μύρας) που εξήχθησαν το 2024, κατευθύνθηκαν στη γειτονική Ιταλία. 2^η στην κατάταξη η Κίνα, με €94,1 εκατ., 3^η η Ρωσία, με €85,4 εκατ., παρά την υποχώρηση λόγω του πολέμου, 4^η η Γαλλία, με €72,8 εκατ., και 5^{ες} οι ΗΠΑ, με €67,8 εκατ. Η **Ελλάδα** βρέθηκε στην 20^η θέση της σχετικής κατάταξης, με εισαγωγές προϊόντων ζύθου αξίας €10,5 εκατ. από τη Γερμανία το 2024.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η κατάταξη των 10 πρώτων χωρών, με διαχρονική απορρόφηση περίπου 70% των γερμανικών εξαγωγών μύρας.

Πίνακας 6

10 πρώτες χώρες-κατεύθυνσης των γερμανικών εξαγωγών μύρας (3ψήφια δασμολογική κλάση αξία σε χιλ. Ευρώ)								
Χώρες	Μεταβολή % 2024/2023	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Ιταλία	0,9	330.401	327.554	283.207	278.475	221.906	280.821	285.002
Κίνα	5,1	94.140	89.609	99.387	101.425	103.381	112.115	111.623
Ρωσία	-17,9	85.375	104.006	84.500	118.769	104.837	92.098	77.515
Γαλλία	5,8	72.797	68.782	62.799	53.637	51.618	77.127	79.287
ΗΠΑ	16,0	67.796	58.458	62.470	71.885	108.046	92.230	77.345
Ολλανδία	-8,6	61.422	67.192	65.979	65.635	72.227	53.479	58.896
Ην. Βασίλειο	13,5	46.549	41.025	38.560	49.711	53.190	40.479	33.182
Αυστρία	7,1	45.044	42.050	36.496	33.654	28.565	34.707	31.736
Ισπανία	-9,2	38.160	42.022	33.434	35.191	32.046	38.708	34.089
Πολωνία	75,2	35.851	20.458	16.700	15.649	15.316	12.212	9.867
Σύνολο εξαγωγών – 10 πρώτες χώρες	1,9	877.535	861.156	783.532	824.031	791.132	833.976	798.542
Σύνολο εξαγωγών	2,7	1.275.171	1.242.074	1.164.335	1.187.505	1.130.300	1.206.335	1.166.502
Ελλάδα	122,2	10.477 (20 ^η θέση)	4.687 (27 ^η θέση)	3.946 (39 ^η θέση)	4.844 (28 ^η θέση)	5.221 (27 ^η θέση)	5.479 (27 ^η θέση)	6.282 (24 ^η θέση)

Πηγή: Ομοσ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Μονάχου (Νοέμβριος 2025)

Στον αντίποδα, η Δανία ήταν το 2024 η κύρια προμηθεύτρια των Γερμανών σε προϊόντα ζυθοποιίας, με €126 εκατ. περίπου (28% του συνόλου των γερμανικών εισαγωγών), ακολουθούμενη από τις Τσεχία (€97,2 εκατ.), Ολλανδία (€52,8 εκατ.), Βέλγιο (€39,7 εκατ.) και Αυστρία (€26,7 εκατ.). Με εξαγωγές €1,6 εκατ., η **Ελλάδα** βρέθηκε στη 14^η θέση ανάμεσα στις κυριότερες προμηθεύτριες χώρες της Γερμανία σε μύρα, το 2024.

Στον πίνακα κατωτέρω αποτυπώνεται η κατάταξη των 10 πρώτων κρατών, τα οποία προμηθεύουν διαχρονικά σε ποσοστό 95% περίπου τη γερμανική αγορά με προϊόντα ζύθου.

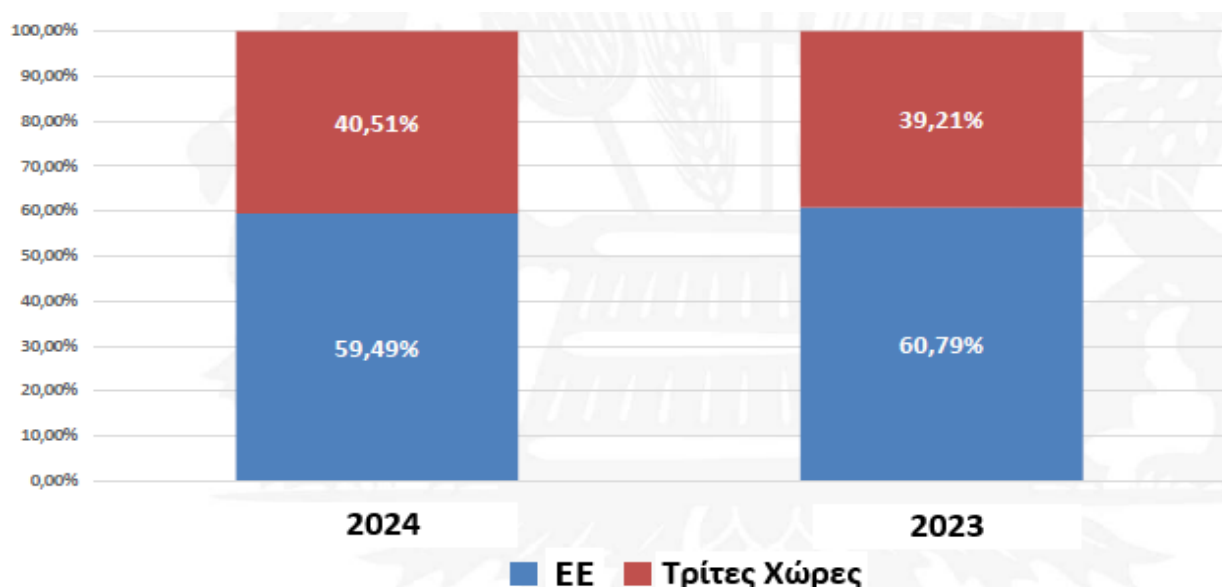
Πίνακας 7

10 πρώτες χώρες-προμηθεύτριες της γερμανικής αγοράς μύρας (τριμήφια δασμολογική κλάση αξία σε χιλ. ευρώ)								
Χώρες	Μεταβολή % 2024/2023	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Δανία	-2,6	126.023	129.322	135.901	130.587	128.473	172.700	177.696
Τσεχία	86,0	97.166	52.249	59.922	58.271	61.669	65.498	53.440
Ολλανδία	-19,0	52.768	65.153	71.632	53.231	51.937	48.489	48.459
Βέλγιο	24,7	39.730	31.861	46.399	43.748	57.493	61.836	59.323
Αυστρία	-15,0	26.707	31.406	28.170	26.987	19.718	19.544	12.255
Πολωνία	5,7	26.398	24.980	14.383	14.244	16.616	8.367	6.902
Ιρλανδία	1,2	24.127	23.852	22.485	19.623	14.963	18.021	18.536
Γαλλία	1,4	15.719	15.507	15.106	14.905	18.174	16.312	9.925
Σουηδία	-18,3	10.490	12.834	15.536	10.658	10.881	24.527	24.892
Ην. Βασίλειο	-24,1	8.634	11.377	6.022	5.245	4.125	3.400	3.546
Σύνολο εισαγωγών- 10 πρώτες χώρες	7,3	427.762	398.541	415.556	377.499	384.049	438.694	414.974
Σύνολο εισαγωγών	3,5	449.819	434.807	434.603	400.181	406.352	466.686	443.274
Ελλάδα	-24,6	1.603 <i>(14^η θέση)</i>	2.125 <i>(13^η θέση)</i>	1.049 <i>(16^η θέση)</i>	1.863 <i>(14^η θέση)</i>	1.797 <i>(13^η θέση)</i>	2.105 <i>(15^η θέση)</i>	1.776 <i>(16^η θέση)</i>

Πηγή: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (Νοέμβριος 2025)

Διαχρονικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των γερμανικών εξαγωγών μύρας/προϊόντων ζύθου, κατευθύνεται προς την ΕΕ: το 2024 τα υπόλοιπα 26 Κ-Μ της ΕΕ απορρόφησαν το 59,49% των γερμανικών εξαγωγών, κατά τι μειωμένα έναντι 2023 (60,79%), έναντι ποσοστού 40,51% που εξήχθη προς τρίτες χώρες (2023: 39,21%).

Γράφημα 16
Εξαγωγές μύρας Γερμανίας: ΕΕ/υπόλοιπος Κόσμος, 2023-2024
ποσοστά (%)

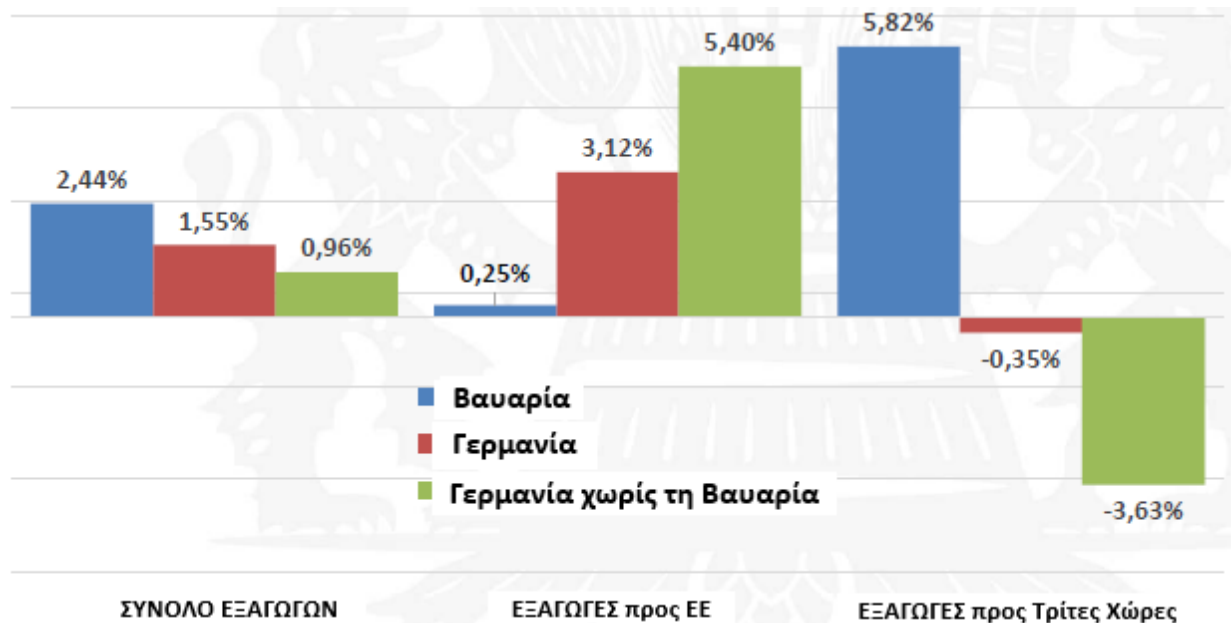

* στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

Μάλιστα, όπως σημειώνει χαρακτηριστικά η Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών, η αύξηση κατά 2,44% των εξαγωγών προϊόντων ζύθου της Βαυαρίας, μεταξύ 2023 και 2024, ανάγεται κατά κύριο λόγο στην άνοδο των εξαγωγών της προς Τρίτες Χώρες, με +5,82%, και δευτερευόντως στο αναμικτό +0,25% προς

χώρες ΕΕ. Αντίθετα, η γερμανική ζυθοποιία πλην Βαυαρίας είδε τις εξαγωγές της προς ΕΕ να αυξάνονται κατά 5,4%, έναντι σημαντικής υποχώρησης 3,63% προς τον υπόλοιπο κόσμο, έχοντας ως τελικό αποτέλεσμα συνολική αύξηση των εξαγωγών της κατά μόλις 0,96%, μεταξύ 2023 και 2024. Το Γράφημα 17 που ακολουθεί, απεικονίζει εναργέστερα τις τάσεις αυτές.

Γράφημα 17
Εξαγωγές μύρας Γερμανίας προς ΕΕ και Τρίτες Χώρες
Μεταβολή 2023-2024
 ποσοστά (%)

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

4. Διμερές Εμπόριο μύρας της Ελλάδας με τη Γερμανία και τη Βαυαρία

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα ως κατωτέρω, το διμερές εμπόριο μύρας με τη Γερμανία παραμένει διαχρονικά ελλειμματικό σε βάρος της Ελλάδας. Μάλιστα το έτος **2024** απετέλεσε τη χρονιά «κορύφωσης» των εισαγωγών μας από τη Γερμανία, η αξία των οποίων υπερδιπλασιάστηκε μεταξύ 2023 και 2024, από €4,7 εκατ. το 2023 σε €10,5 εκατ., αύξηση 123,5%.

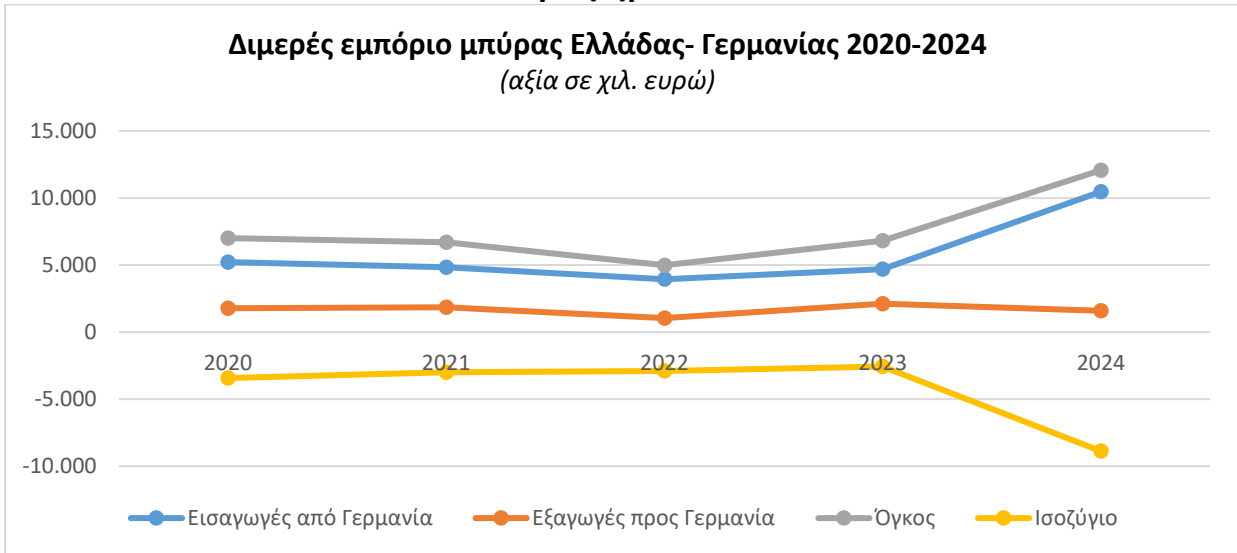
Πίνακας 8
Διμερές εμπόριο μύρας Ελλάδος-Γερμανίας 2020-2024
 (3ψήφια δασμολογική κλάση, σε χιλ. €)

	2020	2021	2022	2023	2024	Μεταβολή (%) 2024/2023
Εισαγωγές από Γερμανία	5.221	4.844	3.946	4.687	10.477	123,5
Εξαγωγές προς Γερμανία	1.797	1.863	1.049	2.125	1.603	-24,6
Όγκος	7.018	6.707	4.995	6.812	12.080	77,3
Ισοζύγιο	-3.424	-2.981	-2.897	-2.562	-8.874	246,4

Πηγή: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (Δεκέμβριος 2025)

Στον αντίποδα, διαχρονικά χαμηλές παραμένουν οι ελληνικές εξαγωγές μύρας προς Γερμανία, η αξία των οποίων το 2024 ανήλθε σε €1,6 εκατ. καταγράφοντας μείωση 24,6% σε σύγκριση με το 2023, οπότε είχαν ανέλθει σε €2,1 εκατ. Υπό το πρίσμα αυτό και σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, το 2024 σημειώθηκε κατακόρυφη αύξηση κατά 246,4% του ελλείμματος του ισοζυγίου σε βάρος της Ελλάδας.

Γράφημα 18

Διαχρονικά ελλειμματικό σε βάρος της Ελλάδας παραμένει και το διμερές εμπόριο μύρας με τη Βαυαρία ειδικότερα. Συγκεκριμένα, το 2024 η αξία των εισαγωγών μας από τη Βαυαρία ανήλθε σε €3,8 εκατ. (2023: €2,8 εκατ.) ενώ οι ελληνικές εξαγωγές σε μόλις €348 χιλ., καταγράφοντας ωστόσο αύξηση 77,6% σε σύγκριση με το 2023 (€196 χιλ.). Παρά την αύξηση, το έλλειμμα του ισοζυγίου εις βάρος της χώρας μας διευρύνθηκε περαιτέρω το 2024, κατά 31% έναντι 2023.

Πίνακας 9

Διμερές εμπόριο μύρας Ελλάδος-Βαυαρίας 2020-2024

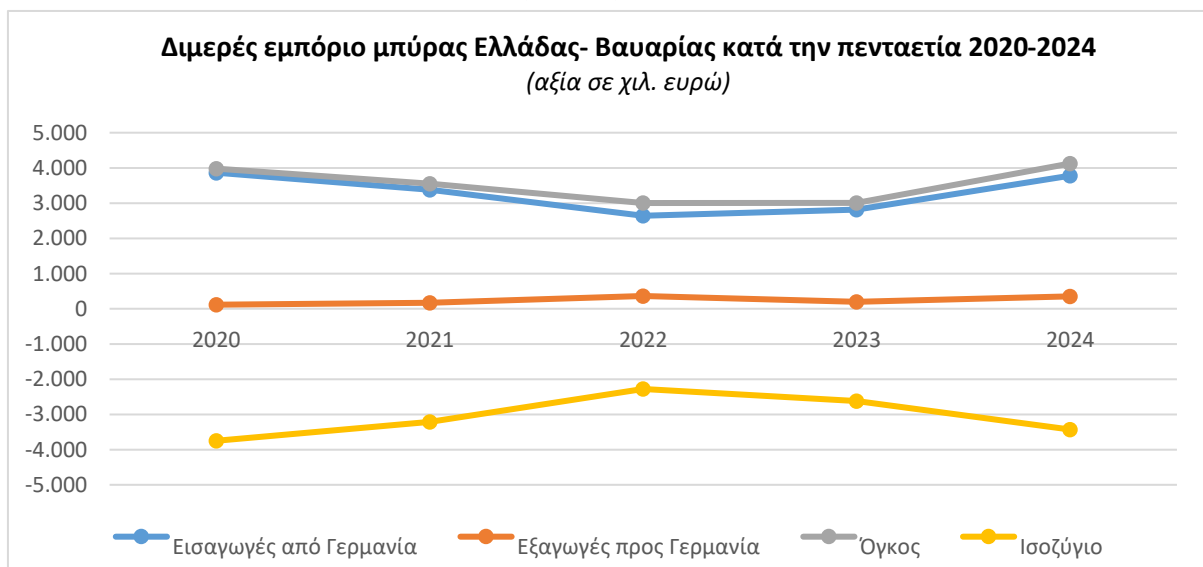
(3ψήφια δασμολογική κλάση, σε χιλ. €)

	2020	2021	2022	2023	2024	Μεταβολή (%) 2024/2023
Εισαγωγές από Βαυαρία	3.864	3.380	2.641	2.814	3.777	34,2
Εξαγωγές προς Βαυαρία	115	168	362	196	348	77,6
Όγκος	3.979	3.548	3.003	3.010	4.125	37,0
Ισοζύγιο	-3.749	-3.212	-2.279	-2.618	-3.429	31,0

Πηγή: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (Δεκέμβριος 2025)

Επισημαίνεται ότι το 1/3 (35%) των συνολικών εισαγωγών μύρας της χώρας μας από τη Γερμανία, προέρχεται από τη Βαυαρία, η οποία βέβαια σε ομοσπονδιακό επίπεδο κατέχει και τον μεγαλύτερο αριθμό ζυθοποιείων.

Γράφημα 19

Πηγή: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (Δεκέμβριος 2025)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: Μπύρα και ποτά χωρίς αλκοόλ: σταθερή διεύρυνση μεριδίων

1. Η κατηγορία των μη ή ελαφρώς αλκοολούχων ποτών: προϊόντα, μερίδια και τάσεις

Η δημοφιλία της μη αλκοολούχου μπύρας και συναφών, μη ή ελάχιστα αλκοολούχων ποτών, όπως οι μπύρες malz (malt beer/βύνης), έχει αυξηθεί κατακόρυφα στη Γερμανία τα τελευταία χρόνια. Αιτία, σύμφωνα με τους αναλυτές της αγοράς, δεν είναι μόνο η μείωση της κατανάλωσης «κλασικής» μπύρας, αποτέλεσμα μιας στροφής του αγοραστικού κοινού προς πιο υγιεινές συνήθειες, αλλά και η αισθητή βελτίωση της ποιότητας και της ποικιλίας των μη αλκοολούχων προϊόντων ζύθου στην αγορά, που επιτρέπουν μια πιο συνειδητοποιημένη καταναλωτική συμπεριφορά χωρίς σοβαρές παραχωρήσεις στη γεύση έναντι των αλκοολούχων προϊόντων.

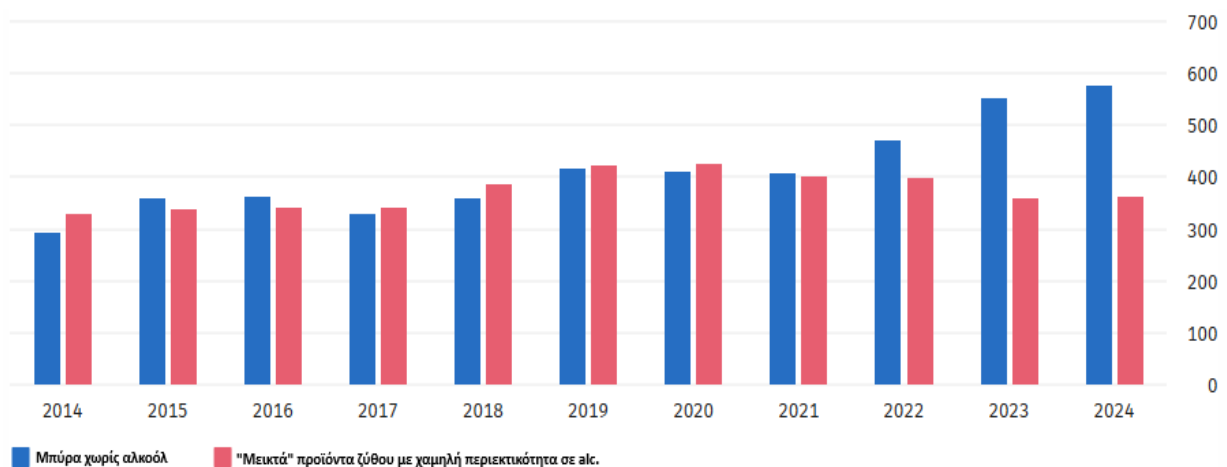
Η Ένωση Γερμανών Ζυθοποιών (Deutscher Brauer-Bund e.V.) εκτιμά ότι στη γερμανική αγορά κυκλοφορούν αυτή τη στιγμή 800 διαφορετικές κατηγορίες και είδη μη αλκοολούχων ποτών ζύθου. Δεν είναι καθόλου τυχαία, ούτε αμελητέα πλέον, η εξάπλωση στην εγχώρια αγορά και η άνοδος δημοφιλίας όχι μόνο των μη αλκοολούχων προϊόντων, αλλά των “λειτουργικών μπυρών” (“functional beers”, κατ’αντιστοιχία με τα “functional drinks”), με βάση τη μη αλκοολούχο μπύρα και προσθήκη βιταμινών, ηλεκτρολυτών κλπ., με μικρότερη περιεκτικότητα σε θερμίδες, πέρα και από την -ευρέως διαδεδομένη στη Γερμανία- κατηγορία των “Schorle” (μικτά ποτά μπύρας/μη αλκοολούχου μπύρας με ανθρακούχα αναψυκτικά). Πρόκειται για πιο καινοτόμα προϊόντα, που απευθύνονται πλέον στοχευμένα σε πιο συνειδητοποιημένα, συστηματικώς αθλούμενα και νεανικά κοινά.

Έρευνα μεγάλης συμβουλευτικής εταιρίας¹⁰ στη Γερμανία, το φθινόπωρο του 2024, επιβεβαιώνει την τάση αυτή, υπολογίζοντας το μερίδιο των προϊόντων ζύθου άνευ αλκοόλης στο 8,9% της συνολικής αγοράς μπύρας, με ετήσιες πωλήσεις γύρω στο €1,5 δις, ενώ ήδη η μη αλκοολούχος μπύρα είναι 3^η στις προτιμήσεις των Γερμανών καταναλωτών (ανεξαρτήτως καναλιού διανομής/πώλησης), μετά τις κατηγορίες Pils (48,1%) και Hell (10,6%).

2. Παραγωγή και όγκοι

Σύμφωνα με στοιχεία της Destatis¹¹, το 2024 παρήχθησαν στη Γερμανία σχεδόν 579 εκατ. λίτρα μη αλκοολούχων προϊόντων ζύθου (2023: 556,3 εκατ. λίτρα, +4,1%), αξίας €606 εκατ. περίπου, σχεδόν διπλάσιος όγκος (+96,1%) σε σύγκριση με τα 295 εκατ. λίτρα μόλις μια δεκαετία πριν (2014).

Γράφημα 20
Παραγωγή μη αλκοολούχου μπύρας και «μικτών» ποτών χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλη στη Γερμανία 2014-2024
(εκατόλιτρα)

*στοιχεία: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)

¹⁰ Nielsen IQ Deutschland GmbH, Konsumentenprognose: Leitfaden bis 2026, 11/2024

¹¹ Ο κωδικός “μη αλκοολούχος μπύρα” περιλαμβάνει προϊόντα ζυθοποιίας και λοιπά “μικτά” ποτά, με περιεκτικότητα σε αλκοόλη 0,5% και κάτω

Το Γράφημα 20 αποτυπώνει αυτήν την αύξηση, έως και τον διπλασιασμό σχεδόν του συνολικού παραγόμενου όγκου μη αλκοολούχου μπίρας, ειδικά δε την αξιοσημείωτη άνοδο της παραγωγής από το 2022 και εξής ενώ ανοδικά έχει κινηθεί μεν, όχι όμως με την ίδια ταχύτητα, και η παραγωγή «μικτών» προϊόντων ζύθου χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλη: από σχεδόν 333 εκατ. λίτρα το 2014 σε 364 εκατ. λίτρα το 2024, αύξηση 9,3%.

Με την αύξηση της εγχώριας παραγωγής μη αλκοολούχου μπίρας, στο υπό εξέταση διάστημα και την ταυτόχρονη υποχώρηση της παραγωγής αλκοολούχου μπίρας (2024: 7,2 εκατ. λίτρα, 2014: 8,4 εκατ. λίτρα, -14%), η αναλογία παραγωγής μεταξύ των δύο έχει μετατοπιστεί αισθητά υπέρ της πρώτης: για κάθε λίτρο μη αλκοολούχου μπίρας παραγόταν αντίστοιχα 28 λίτρα αλκοολούχου το 2014, το 2024 η αναλογία έχει υποχωρήσει στο 12 προς 1.

3. Εξωτερικό Εμπόριο μη αλκοολούχου μπίρας της Γερμανίας

α. Γερμανία

Αυξητικά κινούνται και οι γερμανικές εξαγωγές μπίρας χωρίς αλκοόλ (εξαψήφια δασμολογική ανάλυση), δείγμα της ανόδου δημοφιλίας των προϊόντων χωρίς αλκοόλη διεθνώς.

Το 2024, τα γερμανικά ζυθοποία εξήγαγαν μη αλκοολούχο μπίρα συνολικής αξίας λίγο πάνω από €94 εκατ., αυξημένη κατά 3,4% έναντι 2023. Όπως καταδεικνύει ο Πίνακας 9 που ακολουθεί, με εξαίρεση το 2020, έτος κορονοϊού, και 2022, ως απόρροια του πολέμου κατά της Ουκρανίας, η τάση των γερμανικών εξαγωγών του συγκεκριμένου κωδικού είναι αυξητικές, στην υπό εξέταση βετία. Μάλιστα, η αύξηση μεταξύ 2018 και 2024 αγγίζει το 20%, ενώ αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζει και ο συνολικός όγκος εμπορίου (εξαγωγές+εισαγωγές), ο οποίος «κερδίζει» 23,15% μεταξύ 2018 και 2024, παρά τις όποιες μικρές υποχωρήσεις, δεδομένης της παράλληλης ανόδου και των εισαγωγών μπίρας χωρίς αλκοόλη: 13,2% αυξημένες ήταν οι γερμανικές εισαγωγές το 2024, έναντι 2023, και 66,7% μεταξύ 2024 και 2018. Βέβαια, οι εισαγωγές μη αλκοολούχου μπίρας καλύπτουν οριακά το 17% των αντίστοιχων εξαγωγών, για το 2024.

Πίνακας 10
Εξωτερικό Εμπόριο Μη Αλκοολούχου Μπίρας Γερμανίας, 2020-2024
(εξαψήφια δασμολογική κλάση, σε χιλ. Ευρώ)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Μεταβολή 2023-2024 (%)
Εξαγωγές	79.743	84.308	81.242	90.802	83.957	90.923	94.047	3,4
Εισαγωγές	9.558	10.071	11.851	12.507	13.882	14.071	15.930	13,2
Όγκος	89.301	94.379	93.093	103.309	97.839	104.994	109.977	4,7
Ισοζύγιο	70.185	74.237	69.391	78.295	70.075	76.852	78.117	1,6

* στοιχεία: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (11/2025)

Σημειώνεται τέλος, ότι το 2024 οι εξαγωγές μπίρας χωρίς αλκοόλ της Γερμανίας αποτελούσαν μόλις το 7,4% των συνολικών εξαγωγών σε προϊόντα ζύθου (€1,27 δις), με το αντίστοιχο ποσοστό των εισαγωγών να ανέρχεται σε 3,5% επί του συνόλου.

Όσον αφορά τις χώρες με τη μεγαλύτερη απορρόφηση γερμανικής μπίρας άνευ αλκοόλης, το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών το 2024 κατευθύνθηκε προς το Ην. Βασίλειο (€17,5 εκατ. ή 18,6%), με τις ΗΠΑ (€8,7 εκατ. ή 9,2%), την Ολλανδία (€6,8 εκατ. ή 7,3%), την Ιαπωνία (€6,2 εκατ. ή 6,6%) και τέλος την Ρωσία (€5,8 εκατ. ή 6,2%) να κλείνουν την πρώτη 5άδα.

Η Ελλάδα, με εισαγωγές ύψους €617.000, απορρόφησε το 0,66% των γερμανικών εισαγωγών μη αλκοολούχου μπίρας, κατατασσόμενη στην 29^η θέση των αγορών-στόχων, χωρίς ωστόσο να καταγράφει, αντίστοιχα, εξαγωγές μη αλκοολούχου μπίρας στη Γερμανία. Ο μεγαλύτερος προμηθευτής μη αλκοολούχου μπίρας της γερμανικής αγοράς το 2024 ήταν η Αυστρία, με λίγο πάνω

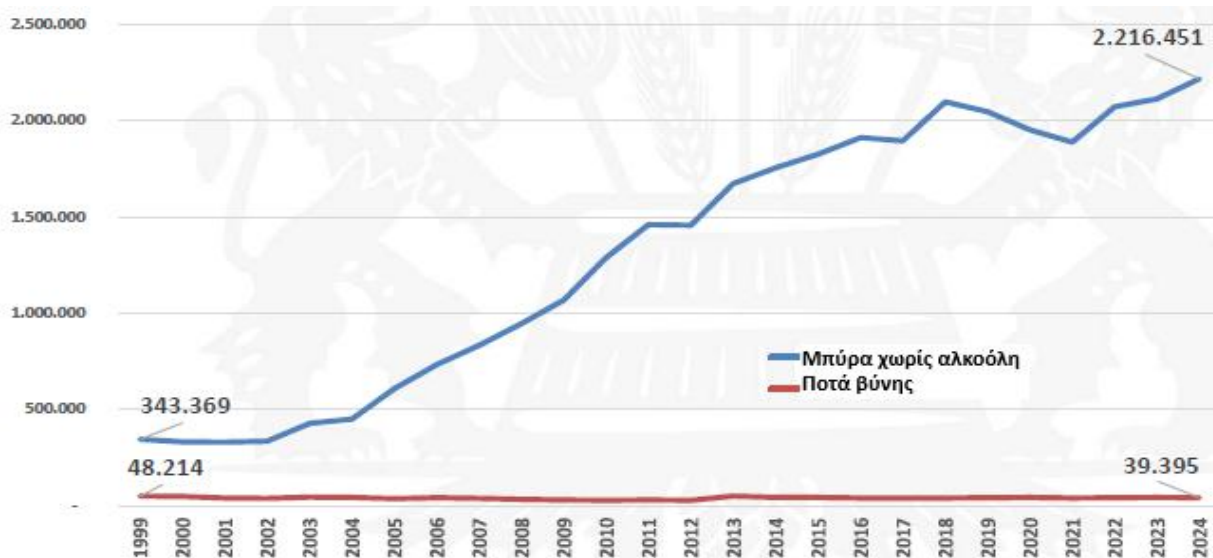
από €7 εκατ. σε αξία και ποσοστό 44,1%, ακολουθούμενη από: Ολλανδία (€3,8 εκατ. ή 23,7%), Ην. Βασίλειο (€1,5 εκατ. ή 9,7%), Βέλγιο (€1,3 εκατ. ή 8,3%) και Δανία (€1,1 εκατ. ή 6,7%).

Εδώ πρέπει να προστεθούν, ουσιαστικά, και οι εξαγωγές/εισαγωγές μύρας βύνης (Malz), επί της αρχής χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλη: το 2024 η Γερμανία εξήγαγε μύρα Malz συνολικής αξίας €1,28 εκατ., με αποτέλεσμα οι εξαγωγές της σε προϊόντα ζύθου χαμηλής ή καθόλου περιεκτικότητας σε αλκοόλ να ανέρχονται σωρευτικά σε €95,3 εκατ. περίπου, με την τάση, τόσο το 2024, όσο και το 2023, έναντι των προηγούμενων ετών, να είναι ανοδική. Στο πεδίο των εισαγωγών, το 2024 η Γερμανία εισήγαγε μύρα βύνης αξίας €450 χιλ. περίπου, ανεβάζοντας τις συνολικές εισαγωγές της στα €16,4 εκατ., με την τάση να είναι και εδώ γενικά ανοδική, μετά την κάμψη το 2020 και 2021, λόγω της πανδημίας.

β. Βαυαρία

Σταθερά ανοδικά κινείται η παραγωγή μη αλκοολούχου μύρας και στη Βαυαρία, τροφοδοτούμενη από την αύξηση της δημοφιλίας της, όχι μόνο τα τελευταία χρόνια, αλλά σε βάθος 25ετίας: σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Βαυαρών Ζυθοποιών, η παραγωγή το 2024 ανήλθε στον όγκο-ρεκόρ των 2,2 εκατ. εκατόλιτρα, όταν το 1999 ήταν μόλις 343 χιλ. hl, σωρευτική αύξηση 545,5%. Αντίθετα, ο όγκος παραγωγής στην κατηγορία των μη ή ελαφρά αλκοολούχων ποτών με βάση τη βύνη¹² κινείται ελαφρώς πτωτικά, καταγράφοντας κάμψη 18,3% (-8.919 εκατόλιτρα) μεταξύ 1999 και 2024.

Γράφημα 21
Παραγωγή μη αλκοολούχου μύρας και ποτών βύνης στη Βαυαρία
1999-2024
(εκατόλιτρα)

*στοιχεία: Ένωση Βαυαρών Ζυθοποιών (Bayerischer Brauerbund), Μελέτη γερμανικής και βαυαρικής αγοράς μύρας, Μόναχο 6.2.2025

Τέλος, όσον αφορά την κατανομή πωλήσεων εντός της γενικότερης κατηγορίας μη αλκοολούχου μύρας και συναφών προϊόντων στη Βαυαρία, βάσει εκτιμήσεων της Ένωσης Βαυαρών Ζυθοποιών, το 59% αυτών αφορούσε μη αλκοολούχο σταρένιο μύρα (Weißbier), 25,3% “ξανθιά” μύρα χωρίς αλκοόλ, 8,8% μη αλκοολούχο “κλασσικό” Radler (μίξη ξανθιάς μύρας με ανθρακούχο λεμονάδα) και 5,53% Russ (πιο “παραδοσιακό” βαυαρέζικο Radler, με σταρένιο μύρα αντί της ξανθιάς). Στην τελευταία θέση των προτιμήσεων των Βαυαρών, για το 2024, τα ποτά βύνης (Malztrunk) με ποσοστό 1,75%.

¹² Δυνάμει απόφασης του Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, το 1959, τα ποτά χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλη με βάση τη βύνη, υπό την ευρύτερη ονομασία “μύρες βύνης/Malzbier” στη Γερμανία, ειδικώς στη Βαυαρία δεν μπορούν να περιέχουν τον όρο «μύρα» στην ονομασία τους, καθώς η προσθήκη ζάχαρης αντίκειται στον βαυαρικό ειδικό κανονισμό για την καθαρότητα της μύρας (Reinheitsgebot) -έκτοτε ονομάζονται Malztrunk ή (ελεύθερα) “ποτά βύνης”

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': Αριθμός ζυθοποιείων στη Γερμανία και τη Βαυαρία

1. Ζυθοποιεία στη Γερμανία

Με εξαίρεση το 2012, ο αριθμός των ζυθοποιείων στη Γερμανία παρουσίαζε μια συνεχώς αυξανόμενη τάση από το 2003 έως το έτος-ρεκόρ 2019, όταν και καταμετρήθηκαν, σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία, 1.552 ενεργά ζυθοποιεία. Έκτοτε ωστόσο, ο αριθμός τους μειώνεται σταδιακά, με τον ρυθμό μείωσης να επιταχύνεται τα τελευταία έτη.

Εν μέσω πανδημίας, η γερμανική ζυθοποιία απώλεσε συνολικά 41 επιχειρήσεις ζυθοποίησης (16 το 2020 και 25 το 2021), καταγράφοντας 1.536 ενεργά ζυθοποιεία. Το 2022 ο αριθμός τους παρέμεινε σταθερός ενώ έκτοτε βαίνει συνεχώς μειούμενος: σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, το 2024 δραστηριοποιούνταν στη Γερμανία 1.459 ζυθοποιεία. Συνολικά, από το 2019-έτος «κορύφωσης», η γερμανική ζυθοποιία έχει «χάσει» συνολικά 93 ζυθοποιεία (μείωση 6%).

Σε κάθε περίπτωση πάντως, ο αριθμός των ζυθοποιητικών επιχειρήσεων στη Γερμανία παραμένει πολύ υψηλότερος από τον αντίστοιχο του 1993, στοιχείο το οποίο οφείλεται πρωτίστως στην αλλαγή των μεθόδων στατιστικής καταγραφής.

Η ταχύτητα αυτής της διαρθρωτικής αλλαγής γίνεται εμφανής κυρίως στη βαυαρική ζυθοποιία. Πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ότι μετά την επανένωση της Γερμανίας στις αρχές της δεκαετίας του 1990, τροποποιήθηκε ο νόμος περί φορολογίας μύρας και αναδιοργανώθηκε η καταχώρηση των ζυθοποιείων που λειτουργούσαν έως τότε. Ήτοι, από το 1993, το έτος που αναδιοργανώθηκαν οριστικά τα στατιστικά στοιχεία του κλάδου μετά την επανένωση, ο αριθμός των ζυθοποιείων στη Βαυαρία ανερχόταν σε 726. Έκτοτε με μικρές αυξομειώσεις βαίνει μειούμενος σε αντίθεση με την κατάσταση στα υπόλοιπα κρατίδια. Το 2024 δε, έφτασε στο ιστορικό χαμηλό των 598 ζυθοποιείων.

Παρά ταύτα, όπως προκύπτει και από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, η Βαυαρία κατέχει τον υψηλότερο αριθμό ζυθοποιείων στη Γερμανία. Σύμφωνα με τη βαυαρική στατιστική υπηρεσία, εκ των ζυθοποιείων που βρίσκονταν στη Γερμανία το 2024, το 41% είχε έδρα τη Βαυαρία- συνολικά 598 ζυθοποιεία, 30 λιγότερα από ό,τι το προηγούμενο έτος (2023: 628).

Πίνακας 11

Ζυθοποιεία σε λειτουργία ανά Ομόσπονδο Κρατίδιο και συνολικά στη Γερμανία

ΕΤΗ	ΒΑΔΗ-ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ	ΒΑΥΑΡΙΑ	ΒΕΡΟΛΙΝΟ/ΒΡΑΝΔΕΜΒΟΥΡΓΟ	ΕΣΣΗ	ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟ-ΔΥΤ. ΠΟΜΕΡΑΝΙΑ	ΚΑΤΩ ΣΑΞΟΝΙΑ/ΒΡΕΜΗ	ΒΟΡΕΙΑ ΡΗΝΑΝΙΑ-ΒΕΣΤΦΑΛΙΑ	ΡΗΝΑΝΙΑ-ΠΑΛΑΤΙΝΑΤΟ/ΣΑΑΡΛΑΝΤ	ΣΑΞΟΝΙΑ	ΣΑΞΟΝΙΑ-ΑΝΧΑΛΤ	ΣΛΕΣΒΙΧ-ΧΟΛΣΤΑΙΝ/ΑΜΒΟΥΡΓΟ	ΘΟΥΡΙΠΤΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΥΘΟΠΟΙΕΙΩΝ													
1995	173	726	22	54	9	40	107	37	32	15	22	45	1.282
1996	173	714	28	53	9	38	105	38	36	16	16	50	1.276
1997	169	699	32	56	11	42	107	39	38	12	16	52	1.273
1998	170	696	33	61	11	42	114	39	45	13	18	43	1.285
1999	166	684	31	62	12	44	115	42	49	16	15	43	1.281
2000	169	670	35	62	14	47	114	48	51	15	13	41	1.279
2001	179	656	34	65	17	49	121	53	56	15	13	40	1.298
2002	177	644	34	66	18	48	121	51	57	18	13	42	1.289
2003	173	641	36	64	19	49	117	49	54	18	12	43	1.275
2004	178	630	39	64	20	49	120	52	55	18	13	43	1.281
2005	171	623	36	66	22	52	119	55	57	20	16	44	1.281
2006	180	619	38	68	22	52	112	57	57	22	18	44	1.289
2007	182	629	38	69	21	55	116	56	58	24	15	43	1.306
2008	188	630	39	70	24	59	127	54	58	22	17	40	1.328
2009	189	632	41	62	23	62	131	54	58	20	18	41	1.331
2010	185	637	39	62	24	62	128	55	57	22	18	44	1.333
2011	189	637	37	68	23	61	132	66	55	21	22	36	1.347
2012	185	622	41	68	22	69	138	65	55	19	25	32	1.341
2013	187	623	48	71	23	68	132	71	57	19	20	33	1.352
2014	190	619	54	72	22	63	129	67	60	23	27	33	1.359
2015	191	626	62	75	21	69	126	73	62	22	30	35	1.392
2016	195	624	65	71	21	72	132	69	64	24	38	36	1.411
2017	205	645	67	82	23	82	141	77	69	25	41	43	1.500
2018	206	654	71	89	22	83	155	79	75	23	42	43	1.542
2019	212	648	73	85	22	83	162	74	77	24	49	43	1.552
2020	208	643	69	79	21	88	153	78	80	23	47	47	1.536
2021	213	635	68	80	23	87	144	79	79	21	49	40	1.521
2022	214	626	66	76	24	85	153	82	80	23	51	41	1.521
2023	205	628	64	76	26	85	146	82	83	22	48	46	1.511
2024	203	598	66	71	25	84	138	75	84	22	46	47	1.459

Πηγή: Ομοσ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Μονάχου (Δεκέμβριος 2025)

2. Ζυθοποιεία στη Βαυαρία

Η Βαυαρία καθίσταται έτσι η περιοχή με την υψηλότερη πυκνότητα παραδοσιακών και μικρομεσαίων ζυθοποιείων σε παγκόσμιο επίπεδο, αφού στο συγκεκριμένο κρατίδιο αναλογεί ένα ζυθοποιείο για περίπου κάθε 21.500 κατοίκους. Ο αριθμός των ζυθοποιείων στη Βαυαρία μεταφράζεται σε μια μοναδική ποικιλομορφία ειδών ζύθου και εμπορικών σημάτων: υπάρχουν πάνω από 4.000 διαφορετικές βαυαρικές μάρκες μπίρας, με περισσότερα από 40 διαφορετικά παραδοσιακά είδη μπίρας και έναν μεγάλο αριθμό καινοτόμων προϊόντων, που συχνά αναφέρονται ως μπίρες “craft”.

Ενώ το 41% των ζυθοποιείων που λειτουργούν στη Γερμανία το 2024 έχουν την έδρα τους στη Βαυαρία, το ποσοστό αυτό μειώνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια: στις αρχές της δεκαετίας του 1990, μετά τη γερμανική επανένωση, το συγκεκριμένο μερίδιο ανερχόταν σχεδόν στο 60%. Ως κύρια αιτία αυτής της εξέλιξης θεωρείται η έλλειψη κινήτρων για την έναρξη νέων ζυθοποιείων, σε ένα κρατίδιο όπου η πυκνότητα των εν λειτουργία μονάδων είναι ιδιαίτερα υψηλή.

Συνεπώς, το μερίδιο της Βαυαρίας από την επανένωση της Γερμανίας και εξής, μειώνεται σε όλες τις κατηγορίες ζυθοποιείων, καθώς σε άλλα γερμανικά κρατίδια η παύση λειτουργίας

παραδοσιακών, κυρίως μικρομεσαίων, οικογενειακών μονάδων αντισταθμίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από νέα ζυθοποιεία, στο πλαίσιο και του γενικότερου διαρθρωτικού μετασχηματισμού της γερμανικής ζυθοποιίας προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς.

3. Πωλήσεις ζυθοποιείων της Βαυαρίας

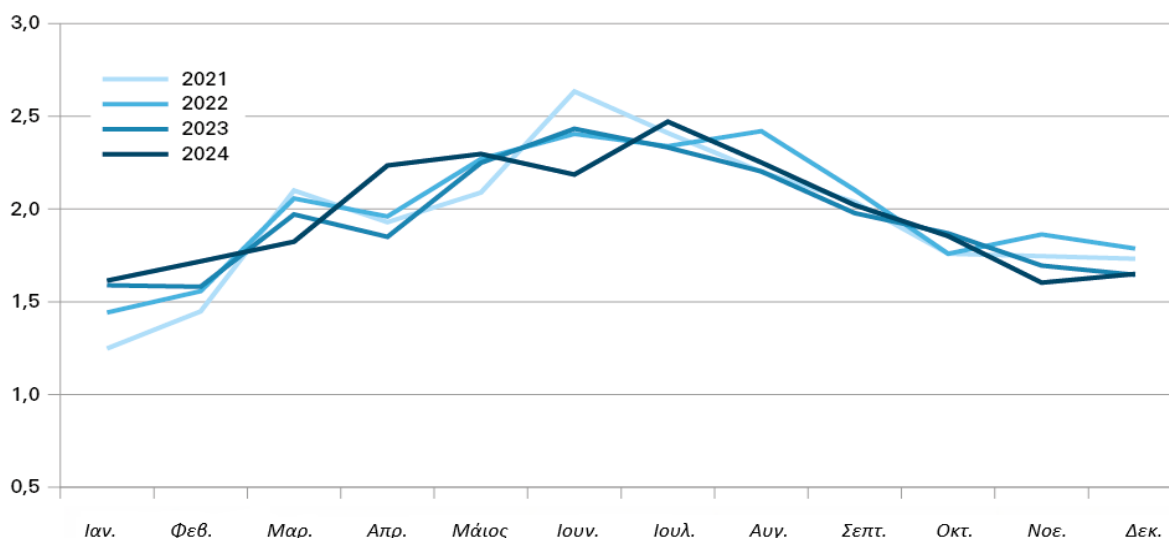
Οι βαυαρικές ζυθοποιίες πούλησαν το 2024, για 11^η συνεχή χρονιά, την περισσότερη μπύρα στη Γερμανία. Σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία της Βαυαρίας, επί τη βάση στοιχείων για τη φορολογία μπύρας της Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας (Destatis), οι βαυαρικές ζυθοποιίες πέτυχαν τις υψηλότερες πωλήσεις μεταξύ των γερμανικών κρατιδίων το 2024, με 23,8 εκατ. εκατόλιτρα/ηλ, ήτοι το 28,8% των πωλήσεων μπύρας σε εθνικό επίπεδο (2023: 27,9%), με 2^η τη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία (20,8 εκατομμύρια εκατόλιτρα το 2024). Το μερίδιο δε της μπύρας που παρέχεται δωρεάν και αφορολόγητα στους υπαλλήλους της ζυθοποιίας, ως επίδομα, ανήλθε σε 44.408 ηλ (-9,4% έναντι 2023).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η μπύρα εξακολουθεί να παρασκευάζεται στη Γερμανία σύμφωνα με τον Βαυαρικό Νόμο περί Καθαρότητας, ο οποίος διακηρύχθηκε στο Ingolstadt της Βαυαρίας το 1516, διασφαλίζοντας τρόπον τινά «στο διηνεκές» την εξέχουσα θέση της Βαυαρίας στη γερμανική ζυθοποιία.

Το 2024, η συντριπτική πλειοψηφία της βαυαρικής μπύρας (17,9 εκατ. ηλ ή 75,2%), πωλήθηκε εντός Γερμανίας (+1,4% σε σύγκριση με το 2023). Συνολικά, οι βαυαρικές ζυθοποιίες κατέγραψαν τις υψηλότερες πωλήσεις μπύρας τους μήνες Μάιο (2,3 εκατ. εκατόλιτρα), Ιούλιο (2,5 εκατ. εκατόλιτρα) και Αύγουστο (2,3 εκατ. εκατόλιτρα).

Γράφημα 22

Πωλήσεις μπύρας σε ζυθοποιία στη Βαυαρία κατά τα έτη 2021 έως 2024
(σε εκατομμύρια εκατόλιτρα)

Πηγή: Ομοσπ. Στατιστική Υπηρεσία (Destatis)- Επεξεργασία: Βαυαρική Στατιστική Υπηρεσία και Γραφ. ΟΕΥ Μονάχου (Δεκέμβριος 2025)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ: Συμπεράσματα- προοπτικές και ευκαιρίες για τους Έλληνες ζυθοποιούς

Ο κλάδος της ζυθοποιίας στη Γερμανία αποτελεί, αναμφισβήτητα, έναν από τους ισχυρότερους και πιο ιστορικούς της οικονομίας και της εγχώριας βιομηχανίας στο σύνολό της και όχι μόνο στον τομέα τροφίμων&ποτών. Η συνολική του αξία, συνυπολογίζοντας την παραγωγή, τη διανομή και την πώληση προϊόντων ζύθου, εκτιμάται σε €9 δις ενώ οι απασχολούμενοι στους 30 χιλ. Το ευρύτερο αποτύπωμά του, οικονομικό, εργασιακό, αλλά και ιστορικό και κοινωνικό, είναι κεφαλαιώδες για τη γερμανική οικονομία: από τον πρωτογενή τομέα (παραγωγή πρώτων υλών), τη μεταποίηση και την τυποποίηση, έως τα κανάλια διανομής, τη διαφήμιση, τις πωλήσεις σε χοντρικό και λιανικό εμπόριο και τις εξαγωγές, την εστίαση και τη φιλοξενία, τον τουρισμό και τα φεστιβάλ κλπ.

Δεδομένης της ιστορίας του ζύθου και των καταβολών του, που είναι συνυφασμένα με τη Γερμανία αλλά και τη Βαυαρία ειδικότερα, η μύρα δεν αποτελεί τυχαία ένα από τα σημαντικότερα γερμανικά προϊόντα / ορόσημα του κλάδου της χώρας παγκοσμίως. Παρόλα αυτά, όπως αποκαλύπτουν όσα αναλύθηκαν ανωτέρω, η γερμανική ζυθοποιία δέχεται πιέσεις πρώτον, από τις νέες τάσεις κατανάλωσης και υγιεινής διαβίωσης, στην εγχώρια και παγκόσμια αγορά, δεύτερον από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό αναδυόμενων χωρών και βιομηχανιών και τρίτον από την προσφορά καινοτόμων, μη αλκοολούχων, ή και εξειδικευμένων (specialty) προϊόντων που αναπτύσσονται σε επίπεδο μικροζυθοποιίας.

Αντιμέτωπη με σταδιακή αλλά συνεχή συρρίκνωση των πωλήσεών της, συνεπεία αλλαγών στις καταναλωτικές συνήθειες, από τη μία, και της πολυποικιλής δημογραφικής σύνθεσης από την άλλη, που οδηγούν σε διαφοροποίηση της εγχώριας κατά κεφαλήν κατανάλωσης, με συνακόλουθη υποχώρηση τόσο των παραγόμενων όγκων, όσο και του αριθμού των ενεργών ζυθοποιείων και των εργαζομένων, η γερμανική ζυθοποιία έχει μπει σε διαδικασία βραδέων αλλαγών και μεταμόρφωσης.

Στον αντίποδα, ωστόσο, οι εξαγωγές παρουσιάζουν όχι απλά σταθερότητα αλλά και επιταχυνόμενη αύξηση, απορροφώντας σε σημαντικό βαθμό τις πιέσεις στην εγχώρια ζυθοποιία από τη μείωση και διαφοροποίηση των πωλήσεων στο εσωτερικό ενώ σημαντικό ρόλο παίζει η αύξηση της δημοτικότητας των προϊόντων άνευ ή χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλ, οι εξαγωγές -όπως και οι εγχώριες πωλήσεις- των οποίων κερδίζουν συνεχώς έδαφος. Οι γερμανικές εξαγωγές μύρας κατάφεραν, ήδη από το 2022, όχι απλά να επανέλθουν, αλλά και να ξεπεράσουν τα επίπεδα προ πανδημίας, με τη σωρευτική αύξηση των εξαγωγών την τελευταία 2ετία να αγγίζει το 10%. Το 2024 η χώρα μας εισήγαγε γερμανική μύρα συνολικής αξίας €10,5 εκατ. περίπου, υπερδιπλάσια μάλιστα σε αξία σε σύγκριση με το 2023 (€4,7 εκατ.).

Εξάλλου αξιοσημείωτη αντοχή παρουσιάζει, αντίστοιχα, και ο βαυαρικός ζυθοποιητικός κλάδος, ο οποίος διατηρεί διαχρονικά πλέον την πρώτη θέση μεταξύ των υπόλοιπων Ομόσπονδων Κρατιδίων της Γερμανίας, τόσο στις εγχώριες πωλήσεις μύρας, σημειώνοντας μάλιστα αύξηση «κόντρα» στην υποχώρηση που καταγράφεται σε παγγερμανικό επίπεδο, όσο και στο πεδίο των εξαγωγών, παρά τις πιέσεις που υφίσταται ο κλάδος, με κλείσιμο ζυθοποιείων και μείωση της απασχόλησης.

Ως μία από τις μεγαλύτερες αγορές μύρας του κόσμου¹³ και μεγαλύτερος καταναλωτής μύρας στην Ευρώπη αλλά και ως χώρα ιστορικά συνδεδεμένη με την κουλτούρα του ζύθου, η Γερμανία βρίσκεται πάντα στο «στόχαστρο» των ζυθοποιών όλου του κόσμου. Το 2024 εισήγαγε προϊόντα μύρας συνολικής αξίας €450 εκατ. σχεδόν, με τις εισαγωγές να προσεγγίζουν, διαχρονικά, το μισό δις Ευρώ, με αυξητικές τάσεις τα τελευταία χρόνια.

Όπως αποκαλύπτει η σχετική κατάταξη¹⁴, και οι 10 κύριοι προμηθευτές μύρας της γερμανικής αγοράς το 2024 προέρχονταν από την ευρωπαϊκή ήπειρο, και δη από την κεντρική και βορειοδυτική

¹³ 6^η μεγαλύτερη στον κόσμο από άποψη συνολικής κατανάλωσης μύρας, το 2024, μετά τις Κίνα, ΗΠΑ, Βραζιλία, Μεξικό και Ρωσία, και 7^η ως προς την κατά κεφαλήν κατανάλωση, όπου τις προηγούμενες θέσεις καταλαμβάνουν κατά σειρά: Τσεχία, Αυστρία, Πολωνία, Ιρλανδία, Λιθουανία και Ισπανία

¹⁴ βλ. σελ. 20

Ευρώπη: κατά σειρά Δανία, Τσεχία, Ολλανδία, Βέλγιο, Αυστρία, Πολωνία, Ιρλανδία, Γαλλία, Σουηδία και Ην. Βασίλειο κάλυψαν περίπου το 95% των αναγκών της εγχώριας αγοράς σε εισαγόμενη μπίρα, ενώ χαρακτηριστικά οι 7 εξ αυτών, με εξαίρεση τις Ιρλανδία, Σουηδία και Ην. Βασίλειο, συνορεύουν άμεσα με τη Γερμανία και σχεδόν όλες, εξαιρουμένης της Σουηδίας και της Γαλλίας, έχουν βαθιά και διεθνώς αναγνωρισμένη παράδοση στη ζυθοποιία και παγκόσμια brands. Δεν είναι τυχαίο, ως εκ τούτου, ότι η **Ελλάδα** εξήγαγε στη Γερμανία, το 2024, προϊόντα ζύθου αξίας μόλις €1,6 εκατ. (περίπου το 15,3% των αντίστοιχων εισαγωγών μας ή 1/6,5 σε αναλογία εξαγωγών/εισαγωγών), καταλαμβάνοντας παρόλα αυτά την 14^η θέση μεταξύ των κύριων προμηθευτών της γερμανικής αγοράς.

Υπό το φως των ανωτέρω στοιχείων και επισημάνσεων, το ερώτημα που προκύπτει είναι το ακόλουθο:

Ποιες μπορεί να είναι οι ευκαιρίες και προοπτικές μεγαλύτερης εισόδου στην αγορά της ελληνικής ζυθοποιίας, με τα εγγενή χαρακτηριστικά της, όπως η χαμηλή αναγνωρισιμότητα και η έλλειψη παράδοσης στην μπίρα, η μειωμένη ανταγωνιστικότητα λόγω των μικρού μεγέθους μονάδων και της περιορισμένης παραγωγής και η σχετικά μεγάλη γεωγραφική απόσταση, στην εύρωστη και εμβληματική μεν, αλλά ταυτόχρονα απαιτητική και ανταγωνιστική γερμανική αγορά; Στην οποία μάλιστα κυριαρχούν διαχρονικά, πέραν των τοπικών προϊόντων φυσικά, ήδη εδραιωμένοι «παίκτες» με όλα τα προαναφερθέντα, συγκριτικά πλεονεκτήματα;

1. Παρουσία και παραμονή στο ράφι μπίρας μικρότερων και ανερχόμενων, εξωστρεφών ελληνικών ζυθοποιιών, σε καταστήματα delicatessen και μικρές αλυσίδες ποιοτικών/πολυτελών supermarket, καθώς και εξειδικευμένα καταστήματα με προϊόντα υγιεινής διατροφής και άθλησης στη Γερμανία. Το αγοραστικό κοινό αυτών των καταστημάτων είναι ανοιχτό σε «ιδιαιτερες» μπίρες, όπως craft, από μικρές και τοπικές παραγωγές, specialty, με την προσθήκη ιδιαίτερων συστατικών κατά τη ζυθοποίηση (πχ. μέλι, σιρόπι σφενδάμου, φρούτα), ή την ωρίμανση σε βαρέλια από πρότερη παραγωγή ούισκι, κρασιού κλπ. αλλά και καινοτόμα προϊόντα (πχ. μπίρες χαμηλών θερμίδων, προσθήκη ηλεκτρολυτών κ.ά.) ενώ κατά κανόνα είναι υψηλότερων εισοδηματικών κατηγοριών. Ταυτόχρονα, η προσέγγιση τέτοιου είδους καταστημάτων και μικρών αλυσίδων είναι ευκολότερη, σε σύγκριση με τους γιγαντιαίους Όμιλους, όπως Edeka, Rewe, Lidl, Aldi κλπ., όπου οι διαδικασίες προμηθειών και η προσθήκη προϊόντων είναι περισσότερο απρόσωπη και αυτοματοποιημένη.

Η στρατηγική αυτή στοχεύει στη γνωριμία του Γερμανού καταναλωτή με την ποιότητα του ελληνικού ζύθου και τα μοναδικά τοπικά χαρακτηριστικά του και τη σταδιακή εξοικείωση του αγοραστικού κοινού με την ελληνική «ετικέτα», ως αναγκαία προϋπόθεση και εφαλτήριο για μεγαλύτερη ανάπτυξη και, εν τέλει, θέση στο ράφι κεντρικότερων καταστημάτων και «συστημικών» αλυσίδων.

2. Η αναζήτηση στρατηγικών συνεργασιών στη Γερμανία για τις ισχυρότερες και περισσότερο εδραιωμένες ελληνικές ζυθοπαραγωγικές μονάδες, με μεγαλύτερες παραγωγικές δυνατότητες και υψηλότερο βαθμό διαφοροποίησης προϊόντος, με απώτερο επιδιωκόμενο στόχο την παραγωγή προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας για μεγάλες γερμανικές αλυσίδες.

Σημειώνεται ότι όλες οι μεγάλες γερμανικές αλυσίδες supermarket, εκπτωτικές και μη, παράγουν μπίρα ιδιωτικής ετικέτας (private label), και μάλιστα διαφόρων ειδών ζυθοποίησης και -κατά περίπτωση- διαφορετικές ανά περιοχή.

Ο Όμιλος Rewe, επί παραδείγματι, διαθέτει 3 διαφορετικές ετικέτες για τον βόρειο, τον νότιο και τον ανατολικό τομέα διανομής (Rewe Nord, Süd και Ost αντιστοίχως), ακόμη και μπίρες craft. Το ίδιο συμβαίνει και με τον Όμιλο Aldi, με ξεχωριστά προϊόντα στα καταστήματα βορρά (Aldi Nord) και νότου (Aldi Süd), η δε Edeka, σύμφωνα με πληροφορίες από τον Τύπο, βρίσκεται σε διαδικασία διεύρυνσης και περαιτέρω διαφοροποίησης της γκάμας προϊόντων ζύθου private label που διαθέτει, λόγω μιας εν εξελίξει τιμολογιακής διαμάχης με τον παγκόσμιο κολοσσό AB InBev (ιδιοκτήτης μ. ά. και των γερμανικών ετικετών Beck's, Löwenbräu, Spaten; Franziskaner κ. ά.).

3. Αξιοποίηση και μεγαλύτερη ενεργοποίηση των Ελλήνων εισαγωγέων και χονδρεμπόρων τροφίμων&ποτών στη Γερμανία, οι οποίοι διαθέτουν, κατά κανόνα, εκτεταμένο πελατολόγιο Ελλήνων και Γερμανών αγοραστών και πρόσβαση σε πολυάριθμα σημεία λιανικής πώλησης σε όλη τη Γερμανία ενώ είναι -με συστηματική προσπάθεια και κατάλληλη προσέγγιση- δεκτικότεροι των Γερμανών έναντι νέων και ιδιαίτερων ελληνικών προϊόντων με θετικές προοπτικές.

Μέσω αυτών μπορεί να επιτευχθεί σταδιακά τόσο η επιθυμητή εξοικείωση του γερμανικού κοινού με την «άγνωστη» ελληνική ζυθοποιία, όσο και αύξηση των εξαγωγών μας και των λιανικών πωλήσεων εδραιωμένων και ανερχόμενων ελληνικών ζυθοποιείων.

4. Στην ίδια κατεύθυνση, αξιοποίηση του δικτύου των χιλιάδων ελληνικών εστιατορίων/εστιατορίων ελληνικής κουζίνας σε όλη τη Γερμανία, σε μία προσπάθεια τοποθέτησης ξεχωριστών ελληνικών ετικετών μπίρας αντίστοιχη με τις καμπάνιες διάθεσης ελληνικών κρασιών που είχαν πραγματοποιηθεί με σημαντική επιτυχία στο παρελθόν.

Σε αυτά, ο Γερμανός επισκέπτης/καταναλωτής μπορεί να έρθει ευκολότερα και σε ένα πιο οικείο και δεκτικό περιβάλλον, σε επαφή με την ποιότητα και τα ιδιαίτερα, τοπικά και γευστικά χαρακτηριστικά των νέων ελληνικών ζύθων, ώστε να τα αναζητήσει και στο ράφι.

5. Για την εξοικείωση του γερμανικού κοινού με τη «νέα», ανερχόμενη και φιλόδοξη ελληνική ζυθοποιία και τα ιδιαίτερα προϊόντα της, προκειμένου να αναδειχθεί σταδιακά σε νέο τάση και να προβληθεί με επιτυχία, κρίνεται ως απολύτως απαραίτητη η συμμετοχή των Ελλήνων ζυθοποιών, μέσω περιφερειών ή άλλων φορέων και κλαδικών οργανώσεων.

α. σε Διεθνείς Εκθέσεις μπίρας και αλκοολούχων ποτών γενικότερα, όπως η BrauBeviale, η DrinkTec, η Pro FachHandel κ. ά., που λαμβάνουν χώρα σε ετήσια η διετή βάση στη Γερμανία (Μόναχο, Νυρεμβέργη και αλλού)

β. στα πιο αναγνωρίσιμα φεστιβάλ και τις μεγαλύτερες γιορτές μπίρας της Γερμανίας, το γνωστό σε όλους Oktoberfest, το μεγαλύτερο «πανηγύρι μπίρας», με 6,5 εκατομμύρια επισκέπτες το 2025, στο Βερολίνο (Berlin Beer Week), σε Στουτγάρδη και Φρανκφούρτη (Craft Beer Festival), το Αμβούργο, τη Νυρεμβέργη, τη Βρέμη και αλλού.

Υποστηρικτικά στα ανωτέρω μπορούν να λειτουργήσουν τα εκατομμύρια Γερμανών τουριστών που επισκέπτονται κάθε χρόνο τη χώρα μας (ενδεικτικά άνω των 4 εκατ. το 2022 και 2023, άνω των 5 εκατ. το 2024), ειδικά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, όπου η κατανάλωση μπίρας αυξάνεται κατακόρυφα: η προσφορά καλής ποιότητας ελληνικής μπίρας και η συστηματική προσπάθεια γνωριμίας τους με ιδιαίτερες ελληνικές ετικέτες και γεύσεις, θα συνέβαλλε αποφασιστικά στην εξοικείωσή τους με την ανερχόμενη ελληνική βιομηχανία ζύθου, διευκολύνοντας έτσι σταδιακά τη διείδυση στη γερμανική αγορά.

Τέλος, σημειώνουμε και υπογραμμίζουμε τη λειτουργία των τριών Γραφείων ΟΕΥ στη Γερμανία, σε Βερολίνο, Μόναχο και Ντίσελντορφ, που καλύπτουν γεωγραφικά όλη τη γερμανική επικράτεια και υποστηρίζουν -εκ της αποστολής τους- τις προσπάθειες των ελληνικών/ελληνικών συμφερόντων επιχειρήσεων να εξάγουν ή να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά στη Γερμανία.

Μόναχο, Δεκέμβριος 2025